

Nr 9 | Sügis-Talv 2013

ISSN 1831-5720

farnet

M A G A Z I N E

Kalastuste sidumine turismiga

Sisukord

Fotod (leheküljed):

iStockphoto (1), Euroopa Komisjon (2), Pomario Delta Association (4, 25), Jean-Luc Janot (5, 8, 14, 15, 20, 22, 24, 26, 27, 30), Estació Nàutica Sant Carles de la Ràpita (6, 12, 13), Apollo Media (7), Vänern-Kinnkulle FLAG (9, 25), Monica Burch (10, 11), Belgian Coastal FLAG (17, 18, 19), North & Eastern Lapland FLAG (21, 22, 23), Haliotika-La Cité de la Pêche (25), Michał Stupczewski (25), GAC Oeste (27, 29), PescaTour (30), René Kusier (30).

Kaanepilt: Noor turist kalapaadis Algarve's (Portugal)

Ajakirjanikud:

Jean-Luc Janot, Eamon O'Hara.

Teised kaastöölised:

Urszula Budzich-Tabor, Monica Burch, John Grieve, Serge Gomes da Silva, Paul Soto, Gilles van de Walle.

Teostus:

DevNet geie (AEIDL/Grupo Alba) / Kaligram.

Kontakt:

FARNETi ajakiri, FARNETi toetusüksus,
Rue de la Loi 38, B-1040 Brüssel
+32 2 613 26 50
info@farnet.eu
www.farnet.eu

FARNET on Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi ajakiri. Seda levitatakse tasuta vastavalt tellimustele. FARNET Magazine ilmub kaks korda aastas inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keeles.

Käesolev FARNET Magazine on tõlgitud eesti keelde Eesti kalandusvõrgustiku üksuse ja Põllumajandusministeeriumi algatusel ning selle välja andmine on toetatud Euroopa Kalandusfondi tehnilise abi vahenditest.

Toimetaja: Euroopa Komisjoni mereasjade ja kalanduse peadirektoraadi peadirektor.

Vastutusest lahtitulemine: ehkki mereasjade ja kalanduse peadirektoraat vastutab ajakirja väljaandmise eest, ei ole ta vastutav konkreetsete artiklite täpsuse, sisu või neis väljendatud seisukohtade eest.

Kui ei ole märgitud teisiti, ei ole Euroopa Komisjon mingil viisil heaks kiitnud või kinnitanud käesolevas väljaandes avaldatavaid seisukohti ning avaldusi ei saa tõlgendada Euroopa Komisjoni avalduste või mereasjade ja kalanduse peadirektoraadi seisukohtadena.

Euroopa Komisjon ei taga käesolevas väljaandes avaldatud andmete täpsust, samuti ei vastuta Euroopa Komisjon ega selle nimel tegutsevad isikud nende andmete kasutusviisi eest.

© Euroopa Liit, 2013

Väljaannet võib reprodutseerida vaid juhul, kui esitatakse viide allikmaterjalile.

Trükitud Belgias taastöödeldud paberile.

Kalastuste sidumine turismiga 4

Olgugi, et FLAG-id toimivad Euroopas väga erinevates tingimustes ja rakendavad erinevaid strateegiaid, on suur osa neist märkinud oma strateegilise lähenemise oluliseks osaks turismi.

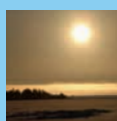
Reportaaž: Kalastamine loodusturismi liitlasena ... 12

Hispaania Ebro jõe deltas viljeletav väheste mõjuga turism on tihedalt seotud kalastussektoriga. Lisaks kohalikele gurmeetoodetele meelitavad külastajaid nüüd ka mitmed kalastusega seotud turismiteenused.

Intervjuu: Stephanie Maes 17

Belgia rannikul toimetava FLAGi tegevjuht räägib oma tööst, sellega seotud väljakutsetest ja kalameeste, turismioperaatorite ja kohalike huvigruppidega läbiviidavatest FLAG projektidest.

Reportaaž: Puuduv lüli 20

Kaugel Põhja-Soomes on kalamehed oma sissetulekuallikate mitmekesistamiseks ja parandamiseks hakanud tegelema turismiga. Protsess sai alguse Euroopa Kalandusfondi 4. telje poolt rahastatud koolitusprogrammist.

Uudised 25

Neli uuenduslikku piirkonnapõhist arendusprojekti kalanduspiirkondades.

Fookuses: Kalaturism Euroopas 26

Paljud FLAGid soovivad kalandusturismi võimalusi maksimaalselt ära kasutada, et reklaamida kohalikke kalatooteid ja meelitada külastajaid avstama piirkondade kalastustraditsioone. Tasub aga teada, et kalandusturismi takistavad tihti seaduslikud ja administratiivsed keelud ning mõnes riigis on see lihtsalt keelatud.

FARNETi võrgustik 31

Juhtkiri

„2014-2020 rahastusperioodi jooksul peab kogukonna juhitud kohalik areng suutma lahendada kohalike töökohtade loomise ja säilitamise probleemi – eriti just noorte puhul. Kalanduspiirkondades on üheks lahenduseks kasutada ära turismi poolt loodud suurt nõudlust toodete ja teenuste järele.“

Hiljutine sinise majanduskasvu teemaline uuring näitab selgelt, et turism on tuleviku kasvupotentsiaali arvestades üks paljulubavamaid majandussektoreid. Ainuüksi rannikualadel annab see tööd ligikaudu 2,6 miljonile inimesele. Kalastus ja akvakultuur moodustavad nendest töökohtadest vaid osakese, hoolimata märkimisväärsest panusest kogumajanduse ja paljude piirkondade ligitömbavuse suurendamisesse.

FARNET ajakirja kaaneloos kirjeldatakse, kuidas juba enam kui 60% eurooplastest valivad oma puhkusesihtkohaks rannikualad. Seega pole paljude kalastupiirkondade mureks suveperioodil mitte turistide ligi meelitamine, vaid parem ja suurem turism. Selle all pean silmas turismi, mis toob kasu nii kohalikele elanikele kui ka kalandussektorile. Peame propageerima jätkusuutlikkust, mitte massitarbimist ning see peegeldub ka hetkel arendatavates merenduse ja rannikualade teemalistes materjalides.

Loomulikult tuleb paljudel sisemaa kalanduspiirkondadel ja mõningatel kaugematel rannikualadel end alles atraktiivse turismisihthohana tõestada. Paljudel rannikualadel võivad kalanduskogukonnad olla nagu saared – turismilained loksuvad nende ümber pidevalt, kuid kasu neist on väike või üldse olematu ning kohalik keskkond ja ökosüsteemid ning tegevused võivad hoopis kannatada saada.

Käesoleva ajakirja esimene artikkel toob välja peamised turismi poolt tekitatud riskid kalandussektorile ning näitab, kuidas FLAGid saavad neid vähendada ja isegi võimalusteks muuta. Artiklis pakutakse välja kolm põhilist viisi, kuidas kalanduskogukonnad turismist otsest kasu võivad saada: turistidele erinevate teenuste pakkumine, mis suurendab kogukonna sissetulekuid ning loob uusi töökohti; väärtuse suurendamine müües kohalikku kala turistidele otse; ning piirkonna kalandusajaloo reklaamimine tähtsa osana tõelisest ja elavast turismisihthohast. Loetletakse ka sammud, mida järgides saavad FLAGid need võimalused reaalsuseks muuta.

Järgnevates artiklites näete praktilisi näiteid sellest, kuidas FLAGid Euroopa erinevates kohtades seda just teevadki. Näiteks saadakse Vahemere äärsel Sardiinia ja Kataloonia rannikutel kasu laiadest valikutest projektidest – alates kalandusturismist, kohalike kalandusühistute poolt juhitud kalarestoranidest kuni rannakarbi- ja austriekskursioonide, kohalikkude kala ostvate restoranivõrgustike ja kohalike kalakasvatuste poolt pakutavate eriliste turismiteenusteni välja.

Turismihooaeg teises Euroopa otsas – põhjapolaarjoonest veel põhjapoole – algab aga hoopis siis, kui maad katab paks lumevaip. Seal koolitab üks Soome FLAG kalamehi pakkuma turismiteenuseid, mis on seotud traditsiooniliste meetoditega jää – ja talvekalapüügiga.

Uudistelõigust leiate veelgi näiteid, nagu interaktiivne kalamuuseum Bretagnes, kala-matkarada Poolas, ökoturism biosfääri kaitsealal Rootsis ning koolitused elukutselistele kalameestele, aitamaks neil saada kasu rahva järjest kasvavast huvist ornitoloogia ja harrastuskalastuse vastu. Ajakirja võtab kokku põhjalik ülevaade kalandusturismi seadusandlikust poolest Euroopa Liidus. Välja tuuakse pardaturvalisuse, maksude ja majandusliku jätkusuutlikkusega seotud probleemid. Samuti uuritakse, kuidas erinevate riikide FLAGid nende probleemidega toime on suutnud tulla. Lõpetuseks räägib Belgia rannikuala FLAGi juht Stephanie Maes meile sellest, kui tähtis on maismaal olevate pühendunud inimeste olemasolu, kes julgustavad ja toetavad kalandussektorit, aidates neil alustada mainitud uusi tegevusi: „Inimesed hindavad seda, kui sa tuled oma soojast kabinetist välja ja püüad tõesti nende maailmast aru saada ja võib-olla isegi püüad koos nendega määratleda sektorit kimbutavaid probleeme ning leida ka nendele võimalikke lahendusi,“ ütleb ta.

Julgustan teid kõiki võtma eeskuju siin ajakirjas toodud paljudest näidetest, mis tõestavad, et kohalikke kalamehi ja nende kogukondi on võimalik edukalt turismimajandusega siduda.

Monique Pariat,
Vahemere ja Musta Mere piirkonna
juht, Euroopa Komisjoni kalandus-ja
merendusajade peadirektoraat

Kalastuste sidumine turismiga

Olgugi, et FLAG-id toimivad Euroopas väga erinevates tingimustes ja rakendavad erinevaid strateegiaid, on suur osa neist märkinud oma strateegilise lähenemise oluliseks osaks turismi.

Põhjuseid, miks turismi arendamisest on saanud FLAG strateegiate oluline osa, on palju.

On olemas nõudlus – turismitööstus kasvab ning on üks väheseid majandusharusid, mida pole mõjutanud ülemaailmne kriis. Maailma Turismiorganisatsiooni poolt läbi viidud uuringu kohaselt kuulus aastal 2012 loodud uutest töökohtadest üle 10% turismitööstusele. Isegi EL-is, kus kriis turismi kõige rohkem mõjutas, prognoositakse, et aastaks 2022 on turismitööstuses otseselt või kaudselt hõivatud inimeste arv üle 20.4 miljoni (9% koguhõivest), mis tähendab 1%-list tööhõive kasvu iga aastal järgmise kümnendi jooksul.

Lisaks tugevale kasvutendentsile on turismisektor ka väga mitmekesine. Turistid pole enam huvitatud ainult rannast ja päikesest – nad otsivad uusi tegevusi ja uusi kogemusi, mis ulatuvad traditsioonilise turismi piiridest väljapoole (turism lõikab tööpoolest kasu uuest „elamusmajandusest“).

▲ Pamario Delta ühing Leedus viib läbi turismi projekti kuhu on kaasatud ka kalurid

Pakkumise poole pealt on kalandustel palju turistidele huvipakkuvaid võimalusi. Lisaks veekogudele, rannale ja vabaajategevustele hõlmab see rikkumata loodust, rikkalikult värsket kala ja mitmekesist kalandusega seotud kultuuripärandit.

Kui kohalikud huvigrupid õpivad FLAGi abil omavahel koostööd tegema, võivad kalanduspiirkondade poolt pakutavad

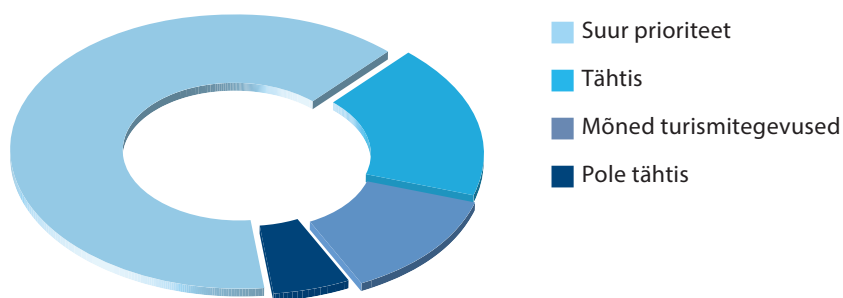
turismiteenused areneda täielikuks teenustepaketiks, suutes ka kasvaval turismiturul konkurentsi pakkuda. Nii võib turism muutuda kalanduskogukonnale oluliseks lississetulekuallikaks.

▲ Kalalaevad sildunud restoranide kõrval Mytilene's, Lesvos (Kreeka)

Hiljuti avaldatud väljaandes *Rannikualade-ja mereturismi väljakutsed ja võimalused EL-is (Challenges and Opportunities Concerning Coastal and Maritime Tourism in the EU)*¹, rõhutab Euroopa Ühendus rannikualade tähtsust turismisihtkohtadena – ligikaudu 51% hotellide voodikohtadest on koondunud rannikualadele, mis on ka enam kui 60% Euroopa turistide eelistatud puhkusesihtkohtadeks. Turism on ka suurim eraldiseisev merendusega seotud majandustegevusharu EL-is, pakkudes otsest tööd umbes 2.6 miljonile inimesele. Teatises tuuakse välja takistused, millest tuleb tööstuse täieliku potentsiaali realiseerimiseks üle saada: rahaliste vahendite puudumine kohalike iduettevõtete toetamiseks, sidusate turundusstrateegiate puudumine ja võimetus mitmekesistada päikeseturismi ning saada üle sesoonsusest, mis piirab sektori võimekust luua püsivaid ja kvalifitseeritud töökohti. Oma piirkonnas sinist majanduskasvu toetada soovivad FLAG-id mängivad nende takistuste ületamisel olulist rolli.

Joonis 1. FLAGide huvi turismi vastu

Seega pole üllatav, et paljud FLAGid märgivad üheks oma peamiseks eesmärgiks turismi. FLAGide poolt FARNET FLAGi teabelehtedele esitatud lühikirjeldustes toodud ülevaade peamistest väljakutsetest ja eesmärkidest (<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/tools/flags>) viitab sellele, et ligikaudu 83% FLAGidest peavad turismi strateegiliseks prioriteediks ning enam kui 60% jaoks on see „suur prioriteet“². 17% FLAGidest ei märgi turismi strateegilise eesmärgina, kuid enamik (12% koguvalimist) kavandavad siiski

mõnda turismiga seotud tegevust või projekti. Turismi pole üldse mainitud vaid 5% teabelehtedest.

¹ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_mare_005_coastal_tourism_en.pdf

² Tugineb 120 FLAG andmelehtede informatsioonile 14st riigist (Belgia, Bulgaaria, Küpros, Taani, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Kreeka, Holland, Poola, Portugal, Hispaania ja Rootsi), juuli-august 2013.

▲ Kajakimatkad rannakarbi kasvanduses Ebro Deltas (Hispaania)

Kalaturismi toetamine

Turistide ligimeelitamiseks peavad FLAG piirkonnad kõigepealt vastama turismi arendamiseks vajalikele põhitingimustele, näiteks nad peavad olema võimelised pakkuma turistile öömaja (hotellid, kodumajutus, telkimisalad jne.), toitlustuskohti (restoranid, kalabaarid jne.) ning samuti tuleb võimaldada ligipääs (teed, parklad, ühistransport, jalgrattad ja rattateed jne.). Siiski ei pruugi nende tingimuste täitmine olla piisav teiste sarnaste sihtkohtadega võistlemiseks. Selleks peavad FLAGid pakuma midagi enam, midagi unikaalset.

Paljud oma strateegiaid ette valmistavad FLAGid on püüdnud määratleda omadusi, mis muudavad või võiksid muuta nende piirkonna külastajate jaoks atraktiivseks. Nendeks on:

- > looduslikud eelised, nagu ainulaadsed taime- või loomaliigid ja nende elupiirkonnad; maastikud ja veeteed;
- > (peamiselt vee ja kalastamisega seotud) vabaajategevused, nagu õngesport, ujumine, sukeldumine ja paadisõit;
- > piirkonnale iseloomulik kalastus – kalapüügitraditsioonid ja – kultuur (vanad kalasuvilad, paadid, sadamad) ning ka tänapäevased kalastustegevused (näiteks kalameeste töö vaatlemine, mida tehakse kalandusturismi retkedel), mis pakuvad turistidele huvipakkuvaid elamusi.

FLAG andmelehtede analüüs näitab, et ligikaudu 45% neist FLAGidest, mis peavad oma piirkonda (potentsiaalselt) turistidele atraktiivseks³, usuvad, et nende peamiseks eeliseks on keskkond. Umbes 37% planeerisid turistide ligimeelitamiseks kasutada oma piirkonna kalanduse eripära ja kalastustraditsioone (peaaegu 12% mainivad kalandusturismi või kalaturismi), samas kui 36% keskenduvad vaba aja veetmisele⁴. Mõned FLAGid mõistavad, et enne kui oma piirkonda atraktiivsemaks tegema hakata, tuleb kõigepealt keskenduda põhinõuetele. See on ka põhjuseks, miks paljud uute Liikmesriikide (nagu Läti ja Poola) FLAGid peavad esmatähtsaks infrastruktuuri arendavate projektide toetamist.

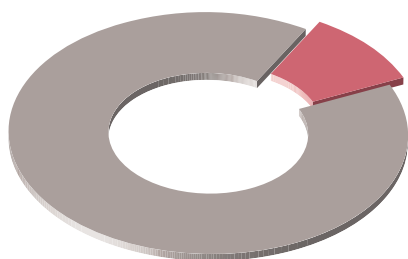
Joonis. 2. FLAGide põhieelised turistide ligimeelitamiseks:

▲ Turistid ostavad kala otse kalapaadist Taanis

Massturismi pärast muretsesvad FLAGid

FLAGide poolt rakendatav turistide ligimeelitamise strateegia sõltub suuresti sellest, kas antud FLAG piirkond on juba tuntud turismisihtkoht. Kui piirkonna looduslik-ja kultuuripärand pole potentsiaalsetele turistidele tuttav, on vajalikud laiaulatuslikud teavitus-ja reklaamikampaaniad. Probleeme võib tekitada ka teiste tähtsate turismiattraksioonide lähedus ning seda peetakse pigem riskiks kui eeliseks (kuigi seda probleemi mainitakse vähem kui 10% FLAGide andmelehtedest).

Turism ja kalandused

FLAG võib mängida suurt rolli piirkonna turismivõimaluste arendamisel ja selle positiivsel mõjul kohalikule turismile. Tähtis on aga, et turism toetaks just kalandussektorit, mitte ainult piirkonda tervikuna. Vastasel juhul on oht, et kalamehed tunnevad end väljajäetuna ja võtavad seetõttu turismi suhtes negatiivse hoiaku. Mõned, eriti just suurekaliibrilised, turismialgatused võivad piirkonda ja kalandussektorit hoopis ohustada (isegi siis, kui kalandus on üks osa turismiattraksioonidest), kuna:

- > massturismi algatuste jaoks on varustuse ja töötajate sisseostmisel kasum kvaliteedist tähtsam ning seetõttu vaadatakse kohalikust piirkonnast tihti üle;
- > vahel käib võitlus piiratud ressurside üle, nagu näiteks ruumid, majutus, kalavarud (nt. kontrollimatu õngepüük) või tööjõud, mis seega piiravad endogeense arengu võimalusi;
- > Nende haare on tihti kohalike investooride jaoks tabamatu ja seetõttu jõuab kohaliku kogukonnani väga väike osa lisaväärtusest, samas kui suur osa sellest eksporditakse kalanduspiirkonnast väljapoole.

Teisalt võib tänases kalandussektoris, kus tasuvus on väike ja töökohti vähe, just turism koos kalatoodetele lisaväärtust andvate algatustega (mida kirjeldatakse FARNET Ajakirja 8. numbris) olla kalameestele ja nende perekondadele üheks lisa- või asendussissetulekuallikaks. Turismi arendamine võib kalandussektorile kasulik olla mitmel moel:

- > Esiteks loob see kalameestele ja nende peredele **lisisissetuleku**. Kasutades ära oma oskuseid ja varustust, saavad kalamehed pakkuda turistidele erinevaid teenuseid (nt. olla rannikualade giidiks või pakkuda loodusvaatlemise paadiretki). Ka kalastustegevus iseenesest võib olla lisisissetulekuallikaks, kuna turistid võivad olla huvitatud maksma selle eest, et näha kalamehi tööpostil, nagu seda pakub kalandusturism⁵. Mõnedel kalameestel võib lisateenusena olla ka võimalus pakkuda öömaja traditsioonilistes kalahüttides.

³ st. 91 120-st analüüsis osalenud FLAGist

⁴ See ei pruugi moodustada 100%, kuna mõned FLAGid märgivad mitut tüüpi eeliseid

⁵ Kalaturism on üldmõiste, mille alla kuuluvad kõik kalastamisega seotud turismitegevused. Kalandusturism (*pesca-tourism*) tähendab aga kalameestega tööle kaasa minemist, peamise eesmärgiga neid jälgida.

▲ Kalatoodete otseturustamine festivalil, mis on organiseeritud Peipsi tegevusgrupi poolt Eestis

- > Teiseks saavad turistid võimalusel kohalikes restoranides, baarides või kalapoodides tarbida **kohalikku kala**, luues seega kalameestele lisavõimalusi oma püügi turustamiseks.
- > Kolmandaks, võib tekkida vähem käegakatsutav, kuid siiski tähtis kasu. Näiteks võivad kalandusega seotud turismiattraksioonid tugevdada kalameeste identiteeti ja uhkust oma ameti üle, andes neile parema positsiooni turismi arendamises kaasärääkimiseks. Erinevate turismialgatuse partnerite omavaheline koostöö võib aidata kalandusesindajatel kogukonnaga paremini integreeruda.

FLAGi roll

Nende positiivsete mõjude realiseerimiseks peab kalandussektori asjatundja FLAG, mida esindab tihti oluline arv kalamehi, kindlustama, et turismiareng võtaks arvesse kalanduskogukonna ootuseid ja muresid. Mõned FLAGid on näiteks olnud edukad järgmises:

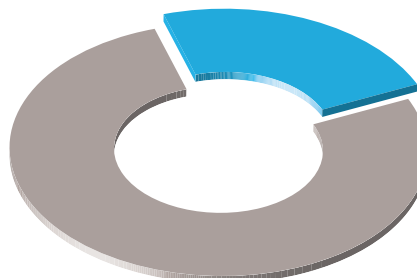
- > **kalandussektori kaasamine kõigis turismi arengut planeerivates staadiumites.** Tihti on nii, et kogukonna osalus on suur strateegiate arendamise faasis, kuid kui strateegia on juba paigas, jäetakse projektide arendamine tihti spetsialistide hoolde. Enamgi veel – kalamehed on tihti liiga hõivatud või ei soovi neile otsest kasu mittetoovatel kohtumistel ja aruteludel osaleda, niiet FLAGid peavad nende

kaasamiseks eriliselt pingutama. Siiski võib aga toote planeerimisfaasis osalemine olla hädavajalik selleks, et kindlustada turismitoodete võimalus kasutada kohaliku kalanduse eripära maksimaalselt, tuues maksimaalset kasu ka kalanduskogukonnale;

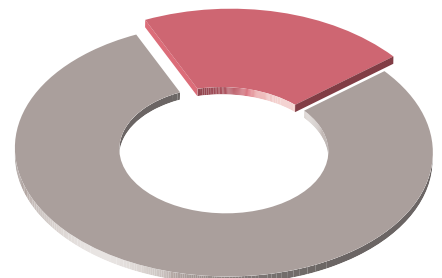
- > Hindamine, kas kalameestel (ja teistel kohalikel osalejatel) on **piisavalt oskusi, et kindlustada turistidele osutatavate teenuste kvaliteet** – ja kui neil seda pole, ollakse edukad tootlikkuse tõstmise programmide arendamises, mis aitavad pakkuda vajalikke oskusi (sh. klienditeenindus, turundus, töötervishoid ja –ohutus, kvaliteedijuhtimine, keeled jne). See tootlikkuse tõstmise programm peaks hõlmama ka kalandusesindajate teadlikkuse tõstmist piirkonna tegeli-

Turism tegevusgrupi (FLAG) strateegias vs juhatuse liikmelisus

Turismi ja kalastuse vahelise sideme parandamisele keskenduvad FLAGid

Turismiesindajad juhtkonnas

▲ Toitlustuse õpilased, Vänern-Kinnekulle tegevusgrupi piirkonnas, valmistavad turistidele kohalikke kalaroogasid ja räägivad juurde piirkonna lugusid

kust turismipotentsiaalset – vältimaks mõnede eeliste alahindamist ja teisalt ka pettumust valmistada võivaid üleliigseid ootusi;

- > Kindlustamine, et kõik piirkonna (ja eriti FLAGi poolt toetatud) turismitooted **moodustaksid ühtse paketi**, et need poleks eraldiseisvad ja vahest isegi üksteisele vastukäivad algatused. FLAGid võivad aidata kaasa erinevate osalejate vahelisele koostööle, eesmärgiga luua kõikehõlmav turismipakett ning tänu toetatavate projektide põhjalikule selektsioonile suudavad need ka vältida ebavajalikku piirkonnasisesest konkurentsi või olemasolevate algatuste väljasuuretamist;
- > Tagamine, et turismiareng **toob kohalikule kogukonnale tõepoolest kasu** – see tähendab, et hotellides töötavad kohalikud inimesed ja restoranid pakuvad kohalikku päritolu tooteid, eriti kala; et info kalaturismiga seotud atraksioonidest oleks kättesaadav turismiinfo punktides või hotellidest.

Vastavalt eelpool toodule, peab enam kui 60% FLAGidest turismi oluliseks prioriteediks. Sellest hoolimata plaanib neist vaid 23% turismi ka kalanduse vahelist sidet parandada. Huvitav on ka asjaolu, et kui pea kõigil FLAGidel on otsustajate hulgas kalandussektori esindajaid, siis

turismisektori esindajaid on juhtorganite seas märgatavalt vähem (21%). Hoolimata sellest, kas turismisektori esindajad kuuluvad FLAGide juhtorganitesse või mitte, on kalandussektori ja turismisektori vaheline üksteisemõistmine eelduseks, et luua tooted, mis on edukad turismiturul, tuues samas kasu ka kalanduskogukonnale.

See ei tähenda ilmtingimata, et kalamehed peaksid ise olema turismiteenustega seotud projektide reklaamijateks; neid projekte võivad läbi viia kohalikud ettevõtted (nt. hotellide või restoranide omanikud), MTÜd või turismiorganisatsioonid (nt. piirkonda ja selle eripärasid reklaamivad projektid) või kohalikud omavalitsused (nt. investeeringud infrastruktuuri või kultuuriüritustesse). Tähtis on, et FLAGid saaks neid projekte hinnata erinevatest vaatepunktidest:

1. **Turismitoot** sobivus – paljalt „eeliste“ või varade omamisest ei piisa, turistidel on vaja ka tooteid (siinkohal ongi toodeteks teenused). FLAGid peavad esitama küsimusi, nagu: Millist toodet me pakume? Kes on sihtgrupp? Kui elujõuline see idee on? Kas tootel on turgu? Mille poolest erineb see konkurentide toodetest? Kas nõudlust on hinnatud realistlikult?

2. Toote vaheline side **teiste piirkonnas pakutavate tegevustega**: kuidas on toode ühendatud teiste piirkonna turismielementidega? Kas see on – või võib olla – osa suuremast paketest? Millist mõju avaldab see teistele piirkonnas tegutsevatele ettevõtetele (võttes arvesse nii negatiivseid kui ka positiivseid mõjusid, nagu näiteks konkurents või väljasuuretamine)? Kust võetakse töötajad, materjal, teenused?
3. Konkreetne side **kalandussektoriga**: mil moel võtab toode arvesse piirkonna kalandusega seotud ressursse? Kas kasu kalameestele on otsene või kaudne? Millistele tingimustele peavad kalamehed vastama, et kasu saada?

FLAGid peavad just julgustama ja toetama projekte, mis on suunatud nende ja teiste sarnaste küsimuste lahendamisele. Mõned näited neist projektidest on tootud ära ka käesoleva ajakirja järgnevatel artiklites. ■

FOOKUS

Kalandusturism Sardiinias: kalastamine ja kohalikud tooted unikaalse turismielamuse loomiseks

(Itaalia)

Kalandusturismi ja sellega seotud tegevuste alal on Sardiinia Euroopas juhtivate piirkondade seas.

Kalastamine saarel on peamiselt väheulatuslik rannikukalastus ning Vahemere kliima soodustab turismi ja vabaajategevusi. Piirkond on kodus ka 2004. aastal loodud riikliku kalandusturismi ühingu PescaTour peakontorile, mis loodi kalandusturismi propageerimiseks üle Itaalia. PescaTour oli tihedalt seotud 4. telje ettevõtetega Sardiinias ning on saare idaosas hõlmava „Costa Orientale“ FLAGi asutajaliige. FLAGi president Fabrizio Selenu on olnud pikaajaliselt seotud ühingu tegevuste mitmekesistamisega turismiturul ning ka kohaliku kogukonnaga sidemete parandamisega, luues kohalikele kalandustoodetele aastaringse kliendibaasi.

4. telje saabumine tähendab Sardiinia jaoks põnevat aega ning ootused juba tehtud töö edasiarendamiseks on suured. Samal ajal aga pakub piirkond mitmeid kalandusega seotud tegevusi ja teenuseid, mis on turismi enda kasuks toimima panemise eeskujuks teistele kalandusorganisatsioonidele üle Euroopa. FLAGid võivad neid tegevusi oma piirkondades toetada ning samuti aidata ehitada üles üksikute algatuste tugevdamiseks vajalike võrgustikke ning kindlustada, et kasu saab kogu piirkond tervikuna.

▲ Pesca turism koos kalurite ühendusega, Sampey Mare Blu

„Ittiturismo“

Tortolis asuv kalameeste ühendus koondab kokku 40 Tortoli laguunis ja Vahemeres kalastavat kalameest, kelle valdusesse kuulub 15 7-8 meetrist Arbataxis silduvat paati. Nende president Fabrizio Selenu oli 1998. aastal loodud algatuse eesotsas, mille eesmärk oli vaadata tavapärasest kalastamisest kaugemale ning hakata pakkuma turistidele võimalust maitsta värskest püütud ja kohalike kalameeste poolt kohapeal küpsetatud kala. See oli aga aeg, mil seadusandlus sellistele uudsetele kalameeste poolt pakutavatele tegevustele kaasa ei aidanud. Ühenduse akvakultuuritoodete (besuugo, punane kefaal, rannakarbid, austrid, südakarbid..) jaoks loodi peagi uudne agriturismi seadusandlus, kuid kalanduste regulatsioo-

nid jõudsid kohalike ettevõtjahingedele järele alles hiljem, pakkudes raamistikku kalandusturismile ehk Itaalias tuntud „ittiturismo-le“. See seadusandlus⁶ hõlmab nüüd erinevaid kalameeste poolt pakutavaid maismaapõhiseid turismitegevusi gastronoomiast kuni vabaaja veetmise ja öömaja pakkumiseni.

11 kala grilliva kalamehe poolt Tortolis alguse saanud ettevõtmisest sai aastal 2003 ühenduse poolt juhitud täisteenust pakkuv restoran, mille avamiseks andis FIGF toetust €77 000 (43% kogumaksumusest). Seda restorani nimega La Peschiera külastab nüüd Lihavõttepühadest kuni novembrini igal aastal 20 000 inimest. Seda arvu täiendavad lisaks veel 10 000

⁶ Vt, artiklit, p 26 «Euroopa kalandusturismi kohta»

turisti, keda tõmbavad teised kohalikud tegevused: harrastuskalapüük laguunis, giidiga ekskursioonid ning interaktiivsed õpetuslikud kalastusmeetodite demonstratsioonid ühingu poolt. Fabrizio Selenu sõnul tulevad inimesed Arbataxi peamiselt kalandusühistu ja selle laguuni pärast. „Vaatamisväärsusteks on ka Bue Marino koopad ja megaliitsed Nuraghe varemed,“ ütleb Selenu.

Tortolist lõunas, Villasimiuses, asub perekalandusühistu Sampey Mare Blu, mis pakub kalandusturismi reise huvilistele, kes on nõus maksma €70-90 täiskasvanu eest ja kuni €50 alla 10-aastaste kohta, et veeta päev kalalaevas. Aktiivsed kalastajad Ignazina koos oma abikaasa Gemilianoga kasutavad suvekuudel võimalust vähendada professionaalset kalapüüki, et teenida lisaraha kohalikke kalastustehnikaid demonstreerides. Nad kohandavad oma tavapärase püügipäeva selliseks, et see sobiks puhkajatele, samas võimaldades neil anda edasi oma teadmisi merest, oma elukutsest ja erinevatest Sardiinia vetes leiduvatest kaladest. Ignazina ja Gemiliano poja järgi nime saanud Sampey Simone heiskab purjed turistidele sobivalt kell 9 hommikul ning pardale mahub kuni 12 kalahuvilist – koos võetakse suund lahesoppi, kus ootavad juba eelmisel öhtul vette visatud võrgud. Tavapärased 5-6km võrgud on asendatud 1 kilomeetristega ning on visatud turistide jaoks rannikule lähemale. Huviliste silme all tõmmatakse võrgud välja ning sorteeritakse punane kefaal, kalmaar, merikiisk, besuugo.. Kalamehed õpetavad pealtvaatajatele kala puhastamist ja rookimist – osa sellest puhastatud saagist kasutatakse pardal maitstva eine valmistamiseks. Huvitav on fakt, et reisil osalenud lapsed, kes kodus kala eriti süüa ei taha, soovivad

enda puhastatud saaki ikka maitsta. 6-8 tundi kestva reisi sisse on planeeritud ka võimalus nautida kuulsat Vahemere päikest ja vett, külastades ujumiseks ja looduse vaatlemiseks vaid paadiga ligipääsetavaid lahesoppe.

Sampey Mare Blu kalandusühistule kuulub FLAG piirkonnas kalandusturismi praktiseerivatest üheksast laevast kaks ning ühistu on ka FLAGi liige. 4. telje abil loodab ühistu investeerida oma kalandusturismi paremasse turustamisesse, kuna paljud reisirid väljuvad 12 turisti asemel vaid 2-4 huvilisega pardal ning seega ollakse sunnitud äraelamise nimel piirduma tavapärase kalastuspäevaga. PescaTouri president Gianna Saba sõnul on suuremast reklaamist tuleneva nõudluse rahuldamiseks vaja rohkem laevu. Tema sõnul on probleem selles, et kalandusturismiks loa saanud kaks paati ei suuda rahuldada suuri gruppe, mida hotellid ja koolid neile saata võivad. „Idealis peaks sadamas suurte tellimuste jaoks olema viis kalandusturismi laeva ja me tõesti loodame, et 4.telg aitab meil saada FLAG piirkonda kokku 15 laeva. Hetkel on tervelt 60 kilomeetrit rannikut, kus kalandusturismi ei pakuta,“ sõnab Saba.

FLAGi strateegial on turismisektoris põhimõtteliselt kaks peamist eesmärki: kalandustega tihedamalt seotud turismitoodete arendamine (rohkem kalandusturismi jaoks kohandatud laevu, kalandusega seotud ökoturismi tegevused ja teised teenused, nagu näiteks kalameeste poolt pakutavad toitlustus-ja majutus-teenused) – ja nende toodete pakendamise ja turustamise osana piirkonna koordineeritud turismipaketist. Esimese eesmärgi jaoks on vaja leida ja koondada ettevõtjajahingega kalamehed, kes on nõus

investeerima uutesse tegevustesse. Teise eesmärgi saavutamiseks püüavad FLAGid luua kalandusega seotud turismitoodete võrgustikku ning seda koordineerivat, kvaliteeti hindavat ning tooteid reklaamivat agentuuri.

Eesmärgiks on propageerida piirkonnas keskkonnasõbralikku turismi, hoides omavahel tasakaalus nii kalapüüki, turismi kui ka keskkonna. Ignazina seletab asja nii: „Mida suurem arv kalamehi suvel kalandusturismiga tegelevad, seda rohkem kala jääb neile talvel välja püüdmiseks.“ Enamgi veel, turismieesmärgid on seotud ka FLAGi paralleelseesmärkidega tugevdada kalastuste tootmisahelat, luues kohalike kalatoodete pakujate võrgustiku. Kui FLAG on edukas, siis toob see piirkonnale jätkusuutlike kalastustegevuste ja toodete turul tuntust veelgi juurde.

Reportaaž

KALASTUSTE JA TURISMI VAHELINE SÜNERGIA EBRO DELTAS [HISPAANIA]

Kalapüük – vähese mõjuga turismi liitlane

Ebro jõe deltas praktiseeritav madala intensiivsusega turism lõikab kalandussektorist järjest enam kasu. Lisaks kohalikele gurmeetoodetele meelitab turiste ligi nüüd ka lai valik uusi turismiteenuseid. Nende hulka kuuluvad merekalapüük, merereisid, merekarpide ja austrite ekskursioonid ja kalandusturism. Majanduskriisist hoolimata on see loonud kohaliku jätkusuutliku ja eduka majandusharu, mida toetab Euroopa Kalandusfondi 4.telg.

Asukoht on ebamaine. Kaugusest paistab, nagu oleks tegemist jäämäega. Sellele pääseb ligi vaid mööda kitsast 4-kilomeetrist liivariba, mis oleks nagu miniatuurne Sahara kõrb mere ja laguuni vahel ning kus kohtab teel vaid tolmuiseid veoautosid. Tee lõpus aga ootab oaas, mis paikneb lõputute roosade vete ja hiigelsuure täiuslikult valge soolamäe vahel. Olete jõudnud Trinitati soolavabrikusse, mis asub Ebro Delta lõunatipus.

„Vee roosa värvus tuleneb vetikatest nimega dunaliella salina, mis on soolavähikese põhitoid. Nende vastsetest toituvad omakorda flamingod ja sealt ka nende lindude roosa värvus,“ seletab meid puuride vahel ringi juhataja Mateo Lleixa. Trinitati soolates has hõlmab 1000 hektarit sooladunud märgalasid, tootes aastas 25000 tonni soola, millest 90% kasutatakse tööstuses ja 10% toidus. Ettevõttes töötab 30 inimest ning seda on viimastel aastatel toetanud kolm 4. telje projekti, kõige tähtsamaks neist ökoloogilise tammi ehitamine soola tootlikkuse tõstmiseks ja loodusliku ala kaitsmiseks. Mateo lisab,

et „sooldunud märgalad on keskkonnale kasulikud, kuna need takistavad erosiooni ja delta ummistumist. Samuti meelitavad need ligi paljusid erinevat liiki linde“.

„Meie asukoht ja tegevus on väga erilised, nagu näete,“ märgib ettevõtte direktor Juan Sucarrats. *„Soovime anda sellele turismi mõõtmed ja näidata külastajatele oma rajatise, nagu seda tehakse Prantsusmaal Salines du Midi soolateshas. Me esitame selleks ka projekti, kuid ei saanud kahjuks vajalikke keskkonnalube.“*

Ettevõtte asukohaks on nimelt piiratud ligipääsuga La Punta de la Banya looduskaitseala, mis saab alguse Sant Carles de la Ràpita linna välispiiridest. Kogu piirkond tervikuna moodustab Alfacs Lahe mereala, mis on Euroopa suurim looduslik meresadam. See on ka üks tähtsamaid vee-elukeskkondi Vahemere läänes, olles eriti rikas lindude poolest – piirkonnas pesitseb 95 liiki linde ning 330 rändliigi jaoks on tegemist puhkepaigaga. *„Linnuvaatlemine meelitab ligi palju turiste,“* märgib Litoral Costa de l'Ebre FLAGi koordinaator Gala Martinez.

„EFFi 4.telg on selle vabaajategevuse arendamiseks vajaliku varustuse pakku-miseks eraldanud €68 000.“

1986. aastal loodud Ebro Delta (350 km²) Rahvuspark on ala, kuhu kuuluvad ulatuslikud ja peaaegu metsikud liivarannad, laguunid, riisipõllud, aiad ja puuviljakasvatused – moodustades tugeva identiteediga kultuurimaastiku. Riisikasvatus hõlmab suure osa alast, tähtsal kohal on ka kalastus ja akvakultuur. Ebro jõe vete poolt deltasse uhutud toitained ja mage- ning merevee segunemine aitab kaasa mageveekalade, nagu näiteks angerja, karpkala, pardkala, säga ja ahvena paljunemisele; väga aktiivset rannikualastustööstust toetab ka erinevate soolveekalade, nagu mereahvena, besuugo ja erinevate kefaalide ja lestade rohkus.

▲ Flamingod Punta de la Banya's

Vähese mõjuga

„Ebro Delta on jäänud maapiirkonnaks ja siin praktiseeritakse loodusturismi nii seetõttu, et tegemist on rahvuspargiga, kui ka sellepärast, et oleme Barcelonast ja Valenciast kaugel. Turism on siiski suurim kohalik majandusharu“ seletab Sant Carles de La Ràpita (Kataloonia juhtiv kalasadam, rahvaarv 15 000) turismibüroo juhataja Lluís Joaquim Granero.

Linna väisab aastas enam kui 400 000 külastajat – peamiselt tullakse Hispaaniast, Prantsusmaalt, Suurbritanniast ja viimastel aastatel ka Venemaalt. *Station nautique*⁷ ühenduse kohaliku esinduse koordinaatori Jordi Lopeze sõnul tõid aastal 2012 kaks turismioperaatorit piirkonda üle 1000 Vene turisti.“ Ta jätkab, et kohaliku omavalitsuse abiga on viimase nelja-viie aasta jooksul suudetud kokku tuua kõik turismioperaatorid, mille tulemusel on kooskõlas valminud tõeline turismipoliitika, milles kalandused mängivad suurt rolli, hoolimata sellest, et täit potentsiaali veel saavutatud pole. „Meie strateegia hõlmab kolme lüli: ‘Station nautique’ märgistusega Alfacs Bay; ‘Sabores de España’ kaubamärgiga gastronoomia; harastuspurjetamine ja muud veega seotud vabaajategevused, nagu näiteks lohesurf. Käsitsi kalapüük kuulub ideaalselt nende kolme lüli alla ning 4.telg aitab tugevdada meie võrgustikku, kuhu kuulub neli kalandusettevõtet, umbes 20 restorani, 20 hotelli ja umbes 30 turismioperaatorit, poepidajat ja reisiagenti,“ sõnab Granero.

▲ Turistid kogevad „paupa“ kalapüüki

Paupa

Sant Carles de La Ràpita't toetab kolm 4.telje projekti, mille ühiseks eesmärgiks on jätkusuutliku turismi edendamine: teeviitade paigaldus, et lihtsustada jalgsi linna avastamist; veebilehekülje (www.enlarapita.com)loomine; turismibrožüüri tootmine ja tõlkimine katalaani, hispaania, prantsuse, inglise, saksa ja vene keelde, et reklaamida paljusid kohalikke kalandusega seotud turisti-ja gastronoomia atraksioone.

Jordi Lopez seletab, et kuna venelased tulevad alati grupiga, siis neile on välja töötatud „Käsitöö kalaretk“. „Turistid lähevad terve päev kestvale laevareisile mööda lahte. Teepeale on planeeritud mitmed peatused, kus maitstakse kala ja mereande. Kalameestega koostöös korraldame ka romantilisi ekskursioone nautimaks Ebro Delta imelisi

päikesetõuse ja –loojanguid ning samuti pakutakse ööreise tähtede imetlemiseks. Pärdal on alati kohalikud tooted. Veel üks väga populaarne tegevus on „paupa“ kalapüük, mis on põhimõtteliselt käsitsi mereahvena ja besuuga välja korjamine suurest võrgust, mille kalamehed rannikulähedasse madalasse vette mõned tunnid varem visanud on,“ räägib Lopez.

⁷ Prantsuse piirkondlik kvaliteedimärk. *Station nautique* võrgustik ulatub nüüd ka Hispaaniasse. See tugineb üheksale põhinoodele: kooskõlastatud kohalik organisatsioon; alalise rajatise ja hea ligipääs; selge, korrektne ja asjakohane informatsioon; pidevalt kättesaadavad mitmed merendus-tegevused; kohandatud teenused ja infrastruktuur; palju ja erinevaid üritusi; austus keskkonna vastu; organiseeritud turundus; valmidus kvaliteedi nimel kuulata. http://www.nautical-tourism.eu/?lg_id=1

SÜMBOOLSE SINIUIM-TUUNIGA SEOTUD UUE JA
AINULAADSE TURISMIELAMUSE PAKKUMINE

Mere karjakasvatad

Siniuim-tuuni püügi ja kasvatamise pioneer Balfegó kompanii hakkas hiljuti pakkuma täiesti ainulaadset kalandusturismi vormi maailmas – tuunikaladega ujumine!

Balfegó perefirma, kellele kuuluvad Ebro Delta põhjaosas asuva L'Ametlla de Mar'i sadamas silduvad kuus laeva, on seljataga kolme generatsiooni jagu tuunipüügikogemust ja see on ainuke ettevõte Euroopas, mis harrastab seinnoodapüüki. Balfegó on Hispaania siniuim-tuuni turuliider, pakkudes tööd 120 inimesele ning tegemist on ainsa Hispaania kalaettevõttega, kes omab oma saagi turustamise üle täielikku – noodast toidulauani; püügist lõpptarbijani – kontrolli. 75% saagist eksporditakse, peamiseks sihtkohaks on Aasia.

Aastal 2006 alustas ettevõtte tuunikasvatusega, paigaldades L'Ametlla de Mar'i sadamast 2.5 miili kaugusele kümnekond „basseini“, kus püüti võimalikult täpselt imiteerida kalade looduslikke elutingimusi.

Tuunikalad püütakse elusana kevadel Baleaari saarte idaosa lähedalt, kasutades kalapüügimeetodit, mis ei lase saagiks langeda noortel kaladel ega teistel kalaliikidel, omamata samas merepõhjale mingit kahjustavat mõju. Võrgust tõstetakse elusad tuunid edasi spetsiaalsesse transpordivõrku, mis veetakse L'Ametlla de Mar'i ranniku lähedal asuvasse „farmi“ (seda tehakse aga väga aeglaselt – maksimaalselt ühe sõlme kiirusega, et kaladele mitte stressi tekitada). Farmis veedavad kalad 4 kuni 12 kuud, et kasvatada seljale tagasi rasv, mille nad kaotasid Kesk-Atlandi vetest Vahemerre paljunema tulles. Tuuniekskursiooni juhi Nuria Cherto sõnul teeb just selline kalakasvatuse tüüp teeb neist „mere karjakasvatad“.

Tuuniekskursioon Tuna Tour on Balfegó poolt 2012 aasta mais algatatud turismiatraktsioon. „See on pigem elamus kui atraktsioon,“ parandab Nuria Cherto. „Nägime, et huvi selle vastu tekkis kohe, kui me mõned aastad tagasi tuunikasvatusega algust tegime.

Juba siis oli klientidel, kelle võtsime basseini juurde kaasa, võimalus tuunidega koos ujuda ja see info hakkas suust suhu edasi liikuma. Inimesed hakkasid meile helistama: „Kuulsime, et teie juures saab tuunikaladega ujuda?“

€165 790 suuruse 4. teljest saadud toetuse abil suutis ettevõtte soetada 70-kohalise reisikataamaraani maksumusega €875 000. Eesmärgiks on korraldada kalafarmi lõbusaid ja harivaid reise.

Ekskursiooni pikkuseks on kaks tundi. Teel farmi saavad reisijad vaadata tuunikalade elukeskkonda ja nende erinevaid püügi- viise kirjeldavat videot. Reisi kõrghetk saabub aga sihtkohas, kus pärast end ujumisriiete väele koorimist hüpatakse basseini,

▲ Tuunikalad teevad mullivanni efekti püüdes sardiine mida neile visatakse otse paadist.

et ujuda koos vähemalt 500 tuunikalaga. „Nagu näete, pakub see meelelahutust tervele perele,“ märgib Nuria Cherto. „See on mõeldud kõigile vanusevahemikus 5-st kuni 89 aastani. Hetkel on meil arendamisel teinegi toode – tuunikalade veealune jälgimine, kuid selle teenuse ostame me sisse spetsiaalselt sukeldumisteenuseid pakkuvast ettevõttest, kuna tegemist on hoopis teise eluala ja erineva sihtrühmaga.“

Tagasiteel näidatakse turistidele teist, tuunikasvatuse-teemalist videot ning külastajatel avaneb võimalus valmis toodet ka ise maitsta. „Ma ei valeta, kui ütlen, et oleme maailmas ainukesed sellise reisielemuse pakkujad. Midagi sarnast võib leida ainult Austraalias, kuid nende teenusepakkujate lähenemine on teistsugune, keskendudes ainult meelelahutusele. Meie oleme aga eelkõige põllumajandusliku toidu ettevõtte, kelle eesmärgiks on tõsta tarbijate teadlikkust tuunipüügist ja kogu sellega seotud aspektide ajaloost ja kultuurist; soovime inimestele näidata, et jätkusuutlik tuunipüük on läbipaistvate tingimuste korral võimalik.“

Tuna Tour ekskursioonist võttis 2012 aasta maist oktoobrini osa kuus tuhat inimest. Tippaajal (juunist septembrini) väljub päevas kolm reisi. Reisi hind on täiskasvanule €47, lastele €21 ja kooligruppidele €10.

Tänu ekskursioonidele on loodud kaheksa töökohta. Nuria Cherto lisab: „Oleme ka piirkonda hästi integreerunud. Näiteks pakume sooduspaketti, mille hinna sees on Tuna Tour ekskursioon ja külastus kalameestekvartalis. Teeme tihedat koostööd ka teiste kohalike atraktsioonide esindajatega, nagu näiteks kalaoksjon ja restoranid. Korraldame pidevalt seminare, kus õpetame kokkadele, kuidas siniuim-tuuni õigesti valmistada. Deltas on nüüd 13 restorani, mille menüüd tuun on ning seda pakutakse nii Aasia stiilis kui ka Vahemere stiilis valmistatuna.“

Olgugi, et tegemist on üsna suure ettevõtmisega, on see projekt edendanud piirkonna turismivõimalusi väga uudisel moel ning loonud sidemeid kohaliku turismi- ja kalandustööstuse vahel ja loonud uusi kohalikke töökohti.

<http://www.tuna-tour.com/?p=home&sp=&lan=en>

Koorikloomade ekskursioon

Delta on ka tähtsaks rannakarpide, austrite ja kammkarpide allikaks. „Galicia ja Ebro Delta täiendavad üksteist, eriti just rannakarpide puhul. Kui hooaeg ühes piirkonnas lõppeb, algab see teises. Galicia hooaeg kestab veebruarist maini ja siin algab see aprillis ja lõpeb septembris,” seletab üks 60-st Ebro Delta Molluskitootjate Föderatsiooni (FEPROMODEL) kuuluvast kohalikust molluskikasvatajast, Xavier Cabrera. Igal aastal toodavad nad merre paigaldatud 100-st alusest 3 000 tonni merekarpe ja 1 000 tonni austreid.

Delta koorikloomade tootmise paremaks reklaamimiseks asutas FEPROMODEL aastal 2011 töörühma, mis tõi välja märkimisväärse turismipotentsiaali, mida toetas ka aastal 2012 Kataloonia valitsuse poolt vastu võetud kalandusturismi teatud tingimustel autoriseeriv seadus. „Koostasime niisiis „Merekarpide ja austrite ekskursiooni“, mis väljus L'Ampolla sadamast. Pilootfaas läks hästi – aastal 2011 võttis osa 500 turisti ja aastal 2012 oli kliente juba üle tuhande, peamiselt venelased ja prantslased, sekka ka hispaanlasi. Tänu aga 4. telje poolt finantseeritud platvormi rakendamisele võime öelda, et nüüd, aastal 2013 on käes meie esimene tõsine tegevusaasta.”

4. telje poolt välja antud €100 000 suurune toetus võimaldas luua platvormi, milleks on koorikloomade kasvatamise teabekeskus. See on peamiseks peatuspunktiks turistidele, kus osalistele (keskmiselt 40 inimest päevas) seletatakse rannakarpide ja austrikasvatuse põhitõdesid.

Ekskursioon saab alguse L'Ampolla sadamast kell 10 hommikul, kust 50 inimest mahutav suur lamedapõhjaline laev turistid peale võtab. Reis koorikloomade istanduste vahel kestab kuni neljani pärastlõunal. Teepeal tehakse mitmeid peatusi, et maitsta erinevate tootjate saadusi ja vaadeldakse molluskipuhastuse demonstratsioone ning selleks spetsiaalselt ehitatud platvormil õpetatakse ka turiste. Ekskursiooni hind on €40 inimese kohta, mille sisse kuulub 1kg rannakarpe, 4 austrit ja pudel vahuveini. Xavier Cabrera teatab, et see on odavam kui Dominikaani Vabariigis, kus ollakse sel alal liidrid. „Käisin seal kohapeal, et seda ise oma silmaga näha. Nad on seal ikka meist kõvasti ees ja riik

▲ Üleval ja vasakul: „Mirador de la Badia“ krabide kasvatus ja teadmiste keskus, mis on rahastatud meetmest 4. All paremal: Pascual Chacon hoiab „Peix de llotja“ logo

toetab neid palju. Aga Kataloonia valitsus on võtnud sellest eeskuju ja toetab nüüd samuti. Nad on aru saanud, et see toimib,” ütleb Cabrera. Projekti raames on loodud juba üheksa töökohta (kolm neist hooajalised), nende seas kipper, madrus, kaks ettekandjat ja kaks giidi/tõlki, kes räägivad inglise, prantsuse ja vene keelt.

Töökohti lõi küll tagasihoidlikumalt, kuid sama kindlalt juurde ka teine 4.telje projekt. 2012 aasta juulis avas Les Cases d'Alcanari kalameeste (35 liikmeline) ühistu (*cofradía*) tänu €29 200 toetusele kohalikke tooteid müüva poe, kasutades ära oma peakontoris asuvat vaba ruumi. Poe eesmärk oli müüa delta väiketootjate toodangut, luues samas uusi töökohti. „Meie kaubavalikus on umbes 50 erinevat toodet, aga kalandusega on neist seotud vaid mõned – terriin ja kuivatatud kala, kuna värskete kergesti riknevate toiduainete jaoks läheb vaja varustust, mis on meie jaoks liiga kallis,” räägib poes töötav endine kalamees Esteban Fornós, kes pidi pärast tõsist jalavigastust kalapüügi lõpetama ja uuesti kõndima õppima. Fornóse sõnul on käive aga tõusuteel. Pood on avatud aastaringiselt, kuid tipphooajal suvel moodustavad turistid koguklientuurist 50%.

Värske kala oksjonilt

Deltebre ühistu sekretär Pascual Chacon sõnul on delta kuulus oma toodangu kvaliteedi poolest, vahet pole, kas selleks on põllumajandussaadused (suurepärane 'bomba' riis, puuviljad, jne.) või akvakultuur (rannakarbid, austrid ja teised molluskid. „See on üks põhjustest, miks turistid siia tulevad, kuid ühel hetkel mõistsime, et nendel oli raske leida värsket kala. Terve delta peale pakkus värsket kala vaid üheksa restorani. Sellest oli kahju, kuna kohaliku gastronoomia kvaliteet oli viimase 15 aasta jooksul kõvasti tõusnud,” räägib Chacon.

Kohapeal püütud kala reklaamimiseks asutas Pascual Chacon koos kolleegidega erinevatest kalasadamatest Ebro Delta kalameeste-madruste *cofradías*e assotsiatsiooni, mis ühendas endast nelja kalandusühistut kombineeritud käibega €44 miljonit aastal 2012. Eesmärk on aidata restoranidel osta oma varud kohalikelt oksjonitelt – millest neljast on võimalik osa võtta – et pakkuda oma klientidele värsket kala. „Majanduslikust vaatepunktist lähtudes on meil kaks eesmärki: reklaamida kohalikku kala ja tõsta oksjonil selle eest makstavat hinda. Viimase puhul oleme oma eesmärgi juba saavutanud: eelmisel suvel tõusid hinnad 20% suvehooajale tavapärase 15% protsendi asemel,” on Chacon rõõmus.

Koostatud on tehnilised nõuded ja oksjonitest osa võtvate restoranide uste peal on silt „Peix de llotja” (oksjonikalala) koos ühe või enama tärniga, sõltuvalt ostetavast kalakogusest: ostusumma vahemikus €3000 ja €6000 aastas annab ühe täрни; kahe täрни saamiseks peab aastane kulutus oksjonikalale olema €6000 kuni €12000; kolme täрни alla kuuluvad summad üle selle. Hetkel on kolm ühe tärniga restorani, neli kahe tärniga ja viiel restoranil on kolm täрни. „Otsustasime osalevate restoranide arvu piirata 12ga, nii kvaliteedikontrolli eesmärgil kui ka äratamaks huvi teistes restoranides. Hetkel on ootenimekirjas 15 restorani.”

Võrgustiku loomiseks, tehniliste nõuete määratlemiseks ja kvaliteedikontrolli mehhanismi loomiseks ning promomaterjali (logo, plakatid, jne) tootmiseks ja mitmekeelse kodulehe (<http://peixdellotja.com/> hetkel arendamisel) loomiseks sai projekt 4. telje toetustest €16000.

Me pole rannaturismi sihtkoht, vaid pigem gastronoomiline värske õhu turismisihtkoht, ütleb Pascual Chacon, kuid tõdeb samas, et liiga palju on üles ehitatud päevaekskursioonidele. „Meil käib 1500 külastajat päevas, aga nad tulevad hommikul ja lähevad õhtul minema. See on ka põhjuseks miks gastronoomiast laenatud lähenemisena

on piirkonnas viimase paari aasta jooksul hakatud pakkuma uusi kalastamisega seotud teenuseid – nagu näiteks molluskiekskursioonid, Balfegó „Tuunikalatuur” (vt. tabelit) ja kalastusekskursioonid – mis on heaks viisiks julgustada turiste siia kaue-

maks jääma. Veel üks põhjus optimistlik olla on fakt, et see piirkond on jäänud teistes Hispaania piirkondades levinud linnaplaneerimisest ja keskkonnasaastest puutumata,” avaldab Chacon. ■

LITORAL COSTA DE L'EBRE (Hispaania)

Pindala:
928 km²

Rahvaarv:
74 263 elanikku

Asustustihedus:
80 elanikku/km²

4. telje eelarve	EUR			
	EU	Riiklik	Erasektor	Kokku
Kokku	999 900	2 000 100	–	3 000 000

KONTAKT
Grup d'Acció Local Litoral Costa de l'Ebre
a/s **Gala Martínez Abril**
Corsini 1, Cantonada Torreta
E-43870 Tortosa
Tel. +34 620 11 83 93 – Fax +34 977 702 296
grupacciolocallitoralebre@gmail.com
<http://www.ebrelitoral.cat>

Kalandusturism – jah, aga...

Erinevalt tavapärasest kalaturismist ja kalapüügiturismist, tekitab kalandusturism Ebro Delta kalameestes siiski küsimusi.

Käesoleva raporti nimel intervjuerisime paljusid inimesi, püüdes välja selgitada, mida arvatakse kalandusturismist selle kõige jäigemas mõttes, st. turistide lubamine professionaalsele kalalaevale jälgimaks, kuidas kalamehed oma tööd teevad. Nende mõtted olid sellised:

„Minu arvates on suurepärane, et propageeritakse kalatooteid ja tegevusi, mis võimaldavad turistidel tegelikult ka kõigest osa võtta ja seda omal nahal kogeda,” ütleb endine kalamees ja praegune Les Cases d'Alcanar'i poepidaja Esteban Fornos (vt. põhiartiklit). „Selles mõttes on kalandusturism väga hea idee. Nii saame näidata turistidele ja ka kohalikele – kes ei pruugi kalastamisest ja kalameestest eriti palju teada – kuidas me elame ja töötame ja kuidas tehti seda minevikus.”

L'Ametlla de Mar *cofradía* (280 kalameest, 55 laeva) president Joan Llambrich ja sekretär Josep Margalef on kalandusturismi suhtes ühel meelel: „Siinsetest ettevõtetest on kalandusturismist huvitatud kolm. See on lahendus, mis võib olla väga kasulik, kuna kõik turisti poolt pardal tehtud kulutused lähevad kalastusest tekkivatesse tuludesse. Valemit tuleb aga kohandada vastavalt olukorrale, kuna turistid ei pruugi tahta veeta merel kaheksat kuni kümme tundi vaadates, kuidas kalamehed tööd teevad. Suurema laeva puhul on see võrdne päeva veetmisega tehases. Kalandusturism sobib rohkem väiksemamahulisele rannikukalastajale, kes saab pakkuda lühemaid reise.”

Deltebre *cofradía* ühistu sekretär Pascual Chaconi sõnul on teisigi takistusi: „Delta piirkonnas on kuskil 30–40 kalameest, kes sooviksid kalandusturismiga tegelema hakata, kuid nad peavad ootama veel aasta või kaks, kuna sellega on seotud mitmed ametkonnad, kelle töö pole just kõige paremini omavahel kooskõlastatud. Kalapüük on kohaliku omavalitsuse küsimus ja sel tasandil on kõik korras, kuna Kataloonia valitsus võttis just hiljuti vastu kalandusturismi legaliseeriva seaduse. Kuid turvalisusega seotud aspektid sõltuvad riigivalitsusest Madridis ja seal nad alles töötavad asja kallal.”

Kokkuvõtteks on kalandusturism piirkonna kalameeste arvates hea idee – kuid nagu alati, leidub vastakaid arvamusi ja samuti on vajalik vastava seadusandluse arendamine.

Intervjuu

Stephanie Maes:

„Mõttemaailma muutmine on aeglane protsess, eriti just kalandussektoris. Kõige mõjuvam on juba heakskiidetud projektide esimeste käegakatsutavate tulemuste demonstreerimine.“

Intervjuu Belgia Ranniku FLAGi juhataja, Stephanie Maes'ga (Belgia).

FARNET Ajakiri: Rääkige meile endast. Milline on teie taust ja side kalandussektoriga?

Õppisin geograafiat ja olen koguaeg töötanud geograafiliste infosüsteemidega (GIS). Olin varasemalt seotud Euroopa projektiga EFRO, mis kogus erinevatest allikatest majandusandmeid. See oli minu esimene kogemus Euroopa tasemel projekti juhtimises. See oli väga huvitav töö, kuid millest puudust tundsin, oli otsekontakt kohalike inimestega. Ja see oligi põhjuseks, miks vabanenud FLAGi juhataja töökoht minu tähelepanu köitis. Kalandussektor iseenesest oli minu jaoks täiesti uudne asi. Pidin alustama täiesti algusest, õppides tundma kõiki osalisi. See ülesanne oli aga palju meeldivam kui algul kartsin. Väljastpoolt paistab kalandussektor väga kinnise kogukonnana, kuid mind üllatas inimeste avatus ja vastuvõtlikkus.

Milline on hetkeolukord Belgia kalandussektoris?

Belgia kalandussektor on hädas. Ülalpidamiskulud on väga kõrged, kuna meie alused on üsna suured. Kalastuspiirkonnad asuvad väga hajusalt ning järgima peab paljusid seadusi ja regulatsioone, mis teeb ettevõtte juhtimise keerukaks. Väiksemastaabilised kalandused moodustavad tervikust vaid väikese osa. Paljusid väikseid laevu kasutatakse harrastuskalapüügi jaoks, mis pole seadusega piiritletud. Ohutus- ja oskustaseme miinimumnõude reeglid ei kehti väikestele kalaettevõtetele, mis muidu toimivad turule sisenemise filtrina. Piirkonnas on ka vähe töötlemisrajatisi ja seega enamus tooteid eksporditakse, mis tähendab, et lisaväärtus koguneb kuskil mujal.

Milline oli kalameeste algne reaktsioon 4.teljele? Kuidas suutsite neis äratada huvi programmi ja ka üldisemalt piirkonna edendamise vastu?

Sektor oli programmile algselt vastu, kuna seda nähti programmina, mis võttis raha ära teistelt EKFi telgedelt. Alguses tõlgendati jätkusuutlikku arengut selle kõige kitsamas ehk ökoloogilises mõttes. Dialoog tekkis alles siis, kui suutsime näidata, et

Stephanie Maes

Geograaf Stephanie Maes on olnud Belgia ranniku FLAGi eesotsas alates 2011 a. Aprillist. Oma ametis on Maes tutvustanud FLAGi ja selle strateegiaid erinevatele huvigruppidele (kalamehed, ettevõtjad ja seotud organisatsioonid) ning selle tulemusel on heakskiidu saanud 22 projekti. Järgmine kutse (mis on ilmselt ka viimane) on avatud 2013 a. novembri lõpuni.

jätkusuutlik areng tähendab tegevusi, mis võtavad arvesse nii ökoloogilisi, majanduslikke kui ka sotsiaalseid mõjusid ning selle eesmärk on kindlustada sektori tulevik.

Aga mõttemaailma muutmine on aeglane protsess, eriti just kalandussektoris. Kõige mõjuvam on juba heakskiidetud projektide esimeste käegakatsutavate tulemuste demonstreerimine. Alguses vaatasime teiste FLAGide projekte, kasutades meie olukorrale rakendatavaid näiteid. Nüüd aga saame tugineda juba enda kogemustele.

Belgia ranniku FLAG: kalanduste, gastronoomia ja turismi ühendamine

Belgia FLAG katab terve Belgia rannajoone (66 km). FLAG piirkonnas elab ligikaudu 220 000 inimest, kellest umbes 300 töötavad kalanduses, akvakultuuris või kalatööstuses. Piirkonda on registreeritud 73 kalaettevõtet.

Lääne Flandersi provintsi poolt juhitud FLAG ühistusse kuuluvad kalandussektori, kalaoksjonite, kohalike kogukondade ja teiste

huvigruppide esindajad. FLAG strateegia sai heakskiidu 2011. a mai alguses.

2007-2013 perioodi eelarve on €4 428 410, millest 37% (€ 1 900 000) tuleb Euroopa Kalandusfondi 4. teljest.

2013a. oktoobriks oli heakskiidu saanud 22 projekti. Nendeks sekka kuuluvad:

- *Valduvis*: kohalike kalatoodete erinevate omaduste (sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnavalaste) hindamiseks välja-töötatud hindamissüsteem, et saaks kasutusele võtta MSC tüüpi märgistussüsteemi.
- *Fish2know*: kohalike kalaliikide tarbimise edendamine läbi algatuse, mis toob kokku kulinaariaõpilased, kalamehed ja kohalikud ettevõtted, et tõsta teadlikkust ja edendada kohalikke ja jätkusuutlikke allikaid.
- *Cool! Ik voell*: rahvusvahelises kalandusmuuseumis asuv interaktiivne akvaarium, kus koolitatakse kalamehi osalema töörühmades, et jagada oma teadmisi lastega.
- Põhjamere kokad ja kalamehed (*North Sea chefs and fishermen*): eesmärgiks luua turg alahinnatud kalaliikidele kohalike kokade ja kalameeste vahelise koostöö abil.
- Jätkusuutlike kalanduste töörühm: (*Taskforce towards sustainable fisheries*): valitsuse, tootjaorganisatsioonide ja keskkonnaorganisatsioonide vaheline koostööalgatus, mille eesmärk on lihtsustada jätkusuutlike kalanduste teket.
- *Norra salehomaari projekt*: traditsiooniliste Norra salehomaari kalanduste taasavastamine ning võimalike turgude uurimine.
- *100%FISH*: õpikoda, kus õpetatakse kasutama igat kala osa, et propageerida terve kala tarbimist.

www.west-vlaanderen.be/EVF

Arvestades Belgia võrdlemisi lühikest rannajoont on surve turistide poolt üheks kõrgeimaks Euroopas. Mida saab FLAG siinkohal teha, et kalandussektorit välja aidata? Kas suur turistide arv on teie arvates oht või hoopis võimalus?

Turistide sissevool on kindlasti võimalus. Seadusandlus ja laevade mastaabid aga ei võimalda eriti kalandusturismiga tegeleda. Sellegipoolest tuleb tervitada ja kasutada ära meie piirkonda külastavat suurt arvu turiste. Külalised on meie kalatoodete potentsiaalsed kliendid.

Turistid tulevad mere äärde nautima ranna, päikese ja mere kõrval ka kohalikku gastronoomiat. Kahjuks on teadlikkus kohalikest kalatoodetest piiratud ja imporditavate kalatoodete hulk võib turisti jaoks kohalike toodete olemasolu hoopis varjutada.

Sellest probleemist aitab üle saada toodete saamisloo jutustamine ning klientide kokkuviiimine tootjatega.

Kas saaksite anda meile ülevaate projektidest, mida olete toetanud? Millised neist on heaks näiteks kalandus- ja turismisektorite sidumisel?

Üheks meie peamiseks eesmärgiks on kohaliku saagi reklaamimine ja heakskiidu on saanud mitmed erinevatele sihtgruppidele suunatud projektid. Eesmärk on aga alati sama: kohapeal püütud toodete alane teavitustöö, nende eksponeerimine ja inimeste julgustamine saaki proovida.

FLAGi silmis on kokad meie toodete saadikud, näidates rahvale meie toodete suurt valikut ja mitmekesisust. Nemad on teerajajad. Käesoleva aasta juuni lõpul alustasime projektiga „A l'Ostendaise“, mis seob 20 restorani kohalike kalameestega. Projektist osa võtavad restoranid keskenduvad iga kuu erinevale kalaliigile, mida oma klientidele reklaamida. Eesmärgiks on tuua kokad kalameeste maailma, et nad saaksid oma toitudega koos serveerida ka lugusid.

Selle projekti täiendusena on FLAG andnud heakskiidu ka Toidusobitus – Kala projektile. Toidusobitus on meetod, mille abil määratletakse üksteisega hästi kokkusobivad toidud. See on kokadele inspiratsiooniallikaks, võimaldades neil luua oma roogades uusi koostisainete kombinatsioone. Toiduainete sobivus ei tugine intuitsioonile või juba olemasolevatel retseptidele, vaid hoopis teadusele, andes seega objektiivse ülevaate omavahel kokkusobivatest toiduainetest.

Kokad avastasid, et selle andmebaasi kalavalik oli üsna väike ja seega küsisid teadlased FLAGilt abi, et uurida 18-t kalaliiki ja kalaliigi puhul kolme küpsetusviisi. Saadud tulemustest koostati toidusobivuse puud, mis annavad ülevaate kõigist võimalikest kombinatsioonidest.

▲ „Fish2Know“ projekt – õpilane õpib kuidas küpsetada/ valmistada roogasid vähem tuntud kalaliikidest

▲ Kalalaev lahkub Ostend'st

Mõned neist projektidest, näiteks „Fish2Know“ toimivad teiste Euroopa FLAGide huvides. Kas olete saanud koostööettepanekuid? Kuidas saaksite teisi FLAGe aidata?

„Fish2Know“ projekti idee pärineb tegelikult Austraaliast, Sydney Mereandide Koolist, kus näidatakse rahvale, kuidas alahinnatud kalaliike toiduks valmistada. Flemish Auctioni oksjonimaja tegev-direktor juhtus sinna puhkama ja kasutas võimalust kooli külastada. Idee tuligi sealt ja tema esitas selle ka FLAGile. Samal ajal oli aga ka juba Rootsi FLAG Lake Vänern töötanud välja õpilaste toitlustamisele suunatud projekti.

Hetkel on projekt täielikult töös. Esimene pool programmist on läbi ja teine osa on valmis ja hakkab uuesti jooksmas 2013 aasta septembris. Praegu otsime lahendusi, mis võimaldaksid meil projektiga jätkata ka pärast 4. telge.

Oleme välja töötanud ka õppematerjali paketi. Hollandi FLAG Hoogeland tellis selle oma võrgustikus levitamiseks. Seni aga pole me otseseid koostööpakkumisi saanud.

Millisena näete oma rolli FLAG juhatajana? Milline peaks või ei tohiks üks FLAGi juhataja olla?

Esiteks arvan, et FLAGi juhataja roll ja profiil sõltub suuresti kalanduspiirkonnast ja kaasatud huvigruppidest. Üldiselt tuleb olla siiski usaldusväärne partner. Erinevate huvirühmade juures käimine ja nendega rääkimine on tähtis. Kui sel tööpostil alustasin, käisin külas inimestel, kes sektorit tõeliselt hästi tundsid ja see aitas mind erinevate huvigruppide määratlemisel väga palju. Lõpuks aga tuleb sul endal üksi välja minna ja kohtuda kalameeste, ettevõtjate ja teiste inimestega. Kondisin sõna otse-ses mõttes kai äärde, tutvustasin ennast ja inimesed hakkasid minuga rääkima – neil oli hea meel, et keegi tunneb huvi. Head esmamuljet ei ületa miski. Selleks on vajalik hea, publikule vasta-

vaks kohandatud avakõne. Ei saa alustada kohe 4.telje tegevuste ülevaatega. Kõigepealt pead veenduma, et sul on edastada selge ja lühike sõnum, mida on hiljem võimalik laiendada. Inimesed hindavad seda väga, kui sa lihtsalt tõused oma laua tagant püsti ja püüad tõesti nende maailmast aru saada ja võib-olla isegi koos nendega avastada sektorit puudutavaid probleeme ning nende võimalikke lahendusi.

FLAGi juhatajana tunnen endal suurt vastutust tuua inimesed kokku ja anda edasi informatsiooni. On aga ka olukordi, kus mõned ideed on nii innovaatilised, et inimesed ei taha, et ma sel-lest teistele veel räägiks. Teisalt on tähtis ka koostöö, niiet tasa-kaalu leidmine ja selle õige hetke tabamine, millal inimesi kokku viia või neile soovitusi anda, on oluline.

Tuleb olla ka väga paindlik. Täna näiteks sain ma oma päeva-kavaga alustada alles kell 16.00. Vahest tuleb lihtsalt prioritee-did paika panna, et hiljem neist kasu saada. Iga päev on erinev ja sa pead mõtlema koos projekti edendajatega ning panema end nende olukorda koos vastutuse, investeerimisriskide ja vajadustega.

Millised on teie ootused FLAGi jaoks järgmisel perioodil?

Ma loodan, et saame areneda nii, et toetame kalandusega seotud ettevõtlust ja uusi ideid. FLAGi hakatakse järjest rohkem usaldama. Viimasel koosolekul otsustasime, et kasutame reklaa-mile mõeldud raha hoopis uute ideede genereerimisele. Näiteks peaksid teadlased ja kalamehed saama teha tihedamat koostööd ja selliste tähtaegadega, mis on tegeliku reaalsusega rohkem kooskõlas. Milliseid andmeid või uuringuid me vajame, et oma äri kasvatada? ■

Reportaaž

KOOLITAMINE – SOOME LAPIMAAL KALASTUST JA TURISMI ÜHENDAV LÜLI

Puuduv lüli

Soome põhjaosas on kalamehed oma sissetulekute mitmekesistamiseks ja suurendamiseks hakanud tegelema turismiga. Kõik sai alguse koolitus-programmist, milleks saadi toetust Euroopa Kalandusfondi 4. teljelt.

▲ „Midnight Sun“ filmi festivalil on kala staar

Põhja-ja Ida Lapimaa FLAGi juhataja Markku Ahoneni sõnul tähendab Põhja-Soome murrakus väljend „kalale minema“ otsetõlkes: „mine ja küsi, kas sa võid kala võtta“. See selgitus on oma mõttelt sama sügav kui järved ja metsad selles Euroopa osas, mis asub Põhjapolaarjoonest enam kui 150km põhja pool. Selles väljendis peegeldub terve mõttemaailm, võttes ideaalselt kokku selle olemuse, mida Lapimaal pakkuda on, mis aga saab osaks vaid neile, kes seda ainulaadset keskkonda ja neid rikkalikke ressursse austavad. Seda võib tõlgendada ka kui tervitust lõunapoolt tulevatele järjest suurenevale arvule külalistele, kes soovivad proovida kätt põnevas kalaturismis, kus on võimalik näiteks püüda 60-cm pikune havi kohe, kui lant vett puudutab. Veel saab sõita kelguga jäätunud järvel ja minna kalameestega kaasa jää alla laotatud võrke välja tõmbama.

See FLAG piirkond on Euroopa Kalandusfondi(EKF)⁸ 4.telje poolt hallatud 303-st piirkonnast suuruselt teine. Pindalaga 33 500 km² on tegemist Belgiast suurema piirkonnaga! Markku Ahoneni sõnul ongi tema töö suurimaks väljakutseks asustustevahelised kaugused, kuid „samas on see ka tohutu võimalus, sest kus mujal Euroopas leiad sa sellises ulatuses puutumata loodust?“

Ta oleks võinud lisada ka, et kus mujal leiab sellist mageveekogude ulatust (jättes välja Rootsi järved Vänern ja Vätten, Soome Saimaa järve ja Peipsi järve Eestis)? Põhja-ja Ida-Lapimaa kalanduspiirkonda kuulub üle 3 000 km² siseveekogusid, millest 1 040 km² moodustab ainuüksi Inari järv. Need veed on täis kalu, millest kuus liiki toovad sisse kaubanduslikku kasu: räabis, forell, ahven, siig, luts, haug. Viimastel aastatel on aga sektorit tabanud tagasilöögid, mis on sundinud kalamehed otsima teisi sissetulekuallikaid.

Alternatiivsed sissetulekuallikad

2000ndate aastate alguses oli ühes kolmest 4. telje tsooni omavalitsusest – Sodankylä omavalitsuses (rahvaarv: 9 000, kes oli jagunenud 12 445 km² suurusele maa-alale!) 40 elukutselist kalameest, kes püüdsid peamiselt siiga, kuid seisv-nooda kohustuslik asendamine nakkevõrguga viis selektiivsema kalastamiseni, mis põhjustas siigade üleasustatuse, mis omakorda nakatas selle kalaliigi *Triaesno-phorus crassuse parasiidiga*. Aastal 2009 oli nakatunud 70%-90% kogutoodangust. Kaotuse kompenseerimiseks hakkasid kalamehed püüdma ahvenat ja haugi, kuid sel ajal oli nõudlus nende kalaliikide järele väike ja kalameeste sissetulekud kuivasid kokku, sundides neist pooled oma elukutse maha panema.

Järelejäänud 20 kalameest hakkasid otsima lisavõimalusi sissetuleku tekitamiseks ja turism tundus paljulubava võimalusena. „See oli ilmselge valik,“ ütleb Põhja Lapimaa FLAGi toetusstruktuuri Juhtiv Kohalik Tegevusgrupp (Leader Local Action Group-LAG) juhataja Hanna-Leena Talvensaari. „Meid külastab aastas üle miljoni inimese, neist enam kui pooled tulevad siia talvel.

⁸ Suurem on vaid Ida-Soome kalanduspiirkond (FI05).

⁹ Vt. FARNET Ajakirja Nr. 5..

▲ Lokka järv

Turism on tõusuteel ja see on sektor, milles on kohalikul tasemel kõige rohkem arenguvõimalusi. See on ka meie Liidriprogrammi peamiseks tõmbenumbriks, kus paljusid projekte viivad läbi külanõukogud (matkamine ja mägijalgratta rajad) ning kust tuleb toetus paljudele väikestele turismiettevõtetele ja ürituste organiseerimisele. FLAGile kalameeste poolt esitatud projekt täiendas Liidri poolt algatatud protsessi ideaalselt.“

▲ Esmaabi oli oluline osa koolitusest

Kalamehed pöördusid FLAGi poole, mis oli siis just loodud. „Tundsime kohe, et meid kuulati“ ütles üks meiega rääkinud kalamees ja FLAGi ja kohaliku omavalitsuse vahel toimis ideaalne koostöö ning tänu sellele saime kohe paljude kalameeste toetuse, kes kaasati protsessi juba alguses.“

Esialgseid läbirääkimisi alustati kohaliku omavalitsusega juulis 2009. Esimese asjana töötati koostööna välja vajaduste hindamise küsimustik, mis saadeti laiali kõigile elukutselistele kalameestele. Kuu aega hiljem pandi FLAGi abiga paika projekti priirjooned: kalamehed soovisid osa võtta koolitusprogrammist, mis keskenduks kahele peamisele eesmärgile – maksvate reisijate teenindamiseks ja vedamiseks vajalike oskuste ja seadusandlike lubade omandamine; struktureeritud kalandusel põhinevate turismitoodete välja töötamine ja arendamine. Toetuse taotluse koostas FLAGi abiga kohaliku omavalitsuse turisminõustaja Marjo Har-

jula. FLAG kinnitas avalduse oktoobris ja esitas selle juhtorganitele, mis selle novembris heaks kiitsid, andes välja esialgselt küsitud summa €78 000.

„Eesmärk on, et turist kogeks täpselt samu asju, mida elukutseline kalameeski – püüdes ise koos nendega kala või vaadates kalameeste tööd. Viimasel puhul on tegemist siiski kalandusturismiga,“ ütleb projekti esimese faasi eest vastutav Kaisa Annala (vt. kasti). „Hoolimata sellest, millise vormi see hiljem võtab, on algselt tähtsaim, et kalamehed omandavad põhioskused ja läbivad vastavate lubade saamiseks vajalikud eksamid.“ rõhutab Annala.

Esmene koolitus algas tööohutuskursusega (esmaabi, turistide vedamise litsents, vastava seadusandluse tundmine) ning teises faasis pöörati tähelepanu klienditeenindusele ja tootearendusele (vt. täpsemalt tekstiboksist). Iga kursuse juhendajaks oli vastava ala spetsialist. Mõlemast koolitusfaasist võttis osa kokku 20 kalameest, kellest 10 on nüüd kvalifitseeritud turistidele ekskursioone korraldama.

Laiaulatuslik koolitusprogramm

Sodankylä kalameeste turismikoolituse programm viidi läbi kahes faasis, millest mõlemat täiendas viis õppereisi (ettevõtte ja turisminäituste külastused). Kursuste nimekiri oli järgmine:

1.faa (2010-2011)

- > Reisijateveo luba: 1 päev
- > Esmaabi: 2 päeva
- > Tööohutuse sertifikaat: 1 päev
- > Tööohutusprotseduuride koolitus: 1 päev
- > Tootearendus (ühis- ja individuaalne koolitus): 2 päeva
- > 5 õppereisi

2.faa (2012-2013)

- > Kliendiohutus (seadusandlus): 1 päev
- > Kalaturismi kui toote arendamine: 1 päev
- > Inglisekeelne kalaturismiga seotud terminoloogia: 1 päev
- > Turismi arendamisele suunatud avalikud toetused: 1 päev
- > Sissejuhatus sotsiaalmeediasse: 2 päeva
- > Esmaabi: 1 päev
- > Päästetööd vees ja selle ümber: 1 päev
- > Klientide tervitamine ja juhtimine: 1 päev
- > Tehnilised nõuded ja kvaliteeditšarter: 1 päev
- > Ekskursiooni juhtimine (jutuvestmine): 3 päeva
- > Vene keel ja kultuur: 2 päeva
- > 5 õppereisi laatadele
- > Tootearendus (individuaalne koolitus): 1 päev

Eelarve

Kulud (EUR)	EKF 4.telg	Sodankylä omavalitsus	kokku
Faas I	30 186	47 814	78 000
Faas II	33 058	52 362	85 420
Kokku	63 244	100 176	163 420

Järgmine generatsioon

Sodankylä linnast üheksakümne kilomeetri kaugusel, kuid siiski samas haldusalas asub vähem kui 100 elanikuga Lokka küla, kus tegeletakse peamiselt põhjapõdrakasvatuse ja kalastamisega. Kalameestest 15 on registreeritud elukutselistena. Markku Ahoneni sõnul on tegemist alles teise kalameeste generatsiooniga, kuna kutselise kalapüügiga tehti siin algust alles pärast veehoidla rajamist aastal 1967. Lokka asub tammi kõrval, millega muudeti Luiro jõe ülaosa 244 km³ suuruseks kalarikkaks hiigeljärveks. „Pärast seda, kui kohalike maad järve poolt üle ujutati, hakkasid nad tegelema kalastamisega, kuid seda pigem ellujäämise eesmärgil. Teine kalameeste generatsioon muutis kalastamise tugevale kvaliteedile suunatud ettevõtluseks. Lokka kalal on Soome kalatööstuses väga hea maine.“

Aastal 1997 löid kohalikud kalamehed Lokka Loodusvarade Ühistu, mis juhib nüüd kohalikule omavalitsusele kuuluvat kala fileerimis-, külmutamise ja pakkimise tehast. Enamik toodetest transporditakse veoautodega Soome lõunaossa. „Kala püüdmise hetkest kuni selle Lokkast 1000 kilomeetri kaugusel Helsingis müügilettidele laotamiseni kulub 32 tundi,“ teatab ühistu liige ja FLAGi aseesimees Risto Pyhäjärvi. Ligikaudu 10% meie kalast läheb otse Lapimaa ja Kesk-Soome hotellidele ja restoranidele. Ülejäänud ostetakse hulgimüüjate poolt, kuid hetkel tegeleme oma tarnesüsteemi väljatöötamisega, eesmärgiga loobuda vahendajate teenustest ning saada kala eest parimat hinda.“

Nimest võib aimata, et ühistu ei piirdu ainult kalastamisega, mis on siiski selle peamiseks tegevuseks. „85% ühistu käibest tuleb kalandusest, ülejäänud jaguneb võrdselt külakoolile toitlustamisteenuse pakkumise ja põhjapõdraliha turustamise ja turismi vahel. Viimasega otsustasime tegelema hakata pärast 2009-2010 aastal siiapüüki tabanud kriisi.“

Olles sel moel juba organiseerunud, otsustasid üheksa Lokka kalameest osaleda ka kalaturismi koolitusprogrammis. „Olime juba turismiga tänu Lokkat külastavatele turistidele tuttav, kuid soovisime teha seda professionaalselt ja arendada ka kalandusturismi.“

Loodusturism talvel

Risto pakub nüüd koostöös kahe ühistu sertifitseeritud kolleegiga 11-st koolitusprogrammis arendatud turismitootest kuut (vt. tekstiboksi). „Koos suudame võtta vastu bussitäie suuruseid gruppe“. Mõnda teenust pakutakse ühistu nime all, kuid enamik on siiski individuaalsed. 2012 oli esimene tegevusaasta ning selle aasta jooksul viis Risto kalastama või kalandusturismi retkele kuuskümmend turisti, mis andis talle tööd kahekümneks päevaks. Enamik reise leiab aset talvel, mis on ka väga sobilik, kuna kalapüük Lokkas on tagasihoidlikum just jaanuarist märtsini.

Seda arvamust jagab ka Leader grupi koordinaator Hanna-Leena Talvensaari: „Parimad võimalused peituvad kindlasti talveturismis. Külastaja jaoks pakub just külm ilm põnevamaid ja ehedamaid kogemusi – saab suusatada, lumesaani ja kelgukoeratega sõita ja nüüd on nimistule lisandunud ka kalandusturism. Turismil on piirkonnale just sel aastaajal kõige suurem mõju: talvel puhkajad on tihti rikkamad ning otsivad pidevalt uusi elamusi. Suvel meelitab turiste näiteks Südaööpäikese filmifestival¹⁰, kuid siis on tegemist pigem haagiselaamutes peatuvate külalistega, kes on üsna isemajandavad ning kulutavad seega vähem. Mõlemal juhul aga teavad turistid, mida nad tahavad ning neid petta pole võimalik.“

¹⁰ Mika ja Aki Kaurismäki poolt 1986 aastal Sodankyläs algatatud festival, mida väisab maailmakino koorekiht.

▲ Jäapüük Lokka järvel

▲ Kalapüük Luiro jõest

Üksteist kalaturismi toodet

Reis	Kus	Kestus	Millal?	Grupi suurus	Hind
Jää-kalastamine	Lokka järv	3 tundi	Jaan-Apr	min. 3 inimest	€85/inim.
Talvine võrgupüük	Lokka järv	3 tundi	Jaan-Apr	min. 3 inimest	€65/inim.
Talvekala-püük	Lokka järv	7 tundi	Jõulud-Mai	1-4 inimest	€200* + €30/inim.
Talvine noodapüük	Unari järv	3 tundi 8 tundi	Dets-Apr	1-20 inimest	€150-190* €220-280*
Talvine väljasõit – Võrguga kalapüük	Lokka järv	3 tundi	Nov-Apr	2-4 inimest	€70/inim.
Jõekalastus	Luiro jõgi	6 tundi	Juun-Sep	4 inimest	€240* + €15/inim.
Jõekalastus	Sattasjoki jõgi	7 tundi	Avavee hooaeg	1-2 inimest	€480* + €25/inim.
Suvine kalapüük	Lokka järv	6 tundi	Juun-Okt		€180* + €70/inim.
Avavee kalapüük	Unari järv	1 tundi	Avavee hooaeg	1-20 inimest	€20/inim.
Kanuumatk	Postojoki jõgi	2 päeva 1 öö	Juun-Okt	1-3 inimest	€410* + €70/inim.
Murakaretk	Pomokaira Sodankylä	6 tundi	Suve lõpp	1-4 inimest	€170* + €25/inim.

*Fikseeritud tasu varustuse eest.

▲ Risto Pyhäjärvi ja tema kalapaat

Turundus

Turismiametniku Marjo Harjula sõnul on nõudlus aeglasel, kuid pideval tõusuteel. „Täna on meil turistidele pakkuda kindlaid teenuseid. Piirkonnas on nüüd seitse kalameest, kellel on kvaliteetse teenuse pakku- miseks olemas kõik vajalikud load, kvalifi- katsioonid ja oskused. Varasemalt suutsime kalapüügi- ja kalatõusuteel pakkuda vaid algtasemel tooteid, millel polnud reaalselt lisaväärtust – kõigest reklaamlaused järvede ja jõgede kohta üksikutele kalameestele...”

„Nüüd tuleb hakata tegelema turundusega, kuid see võtab aega,” tunnistab Risto Pyhäjärvi. Koolitusprogrammi raames välja töötatud 11 paketti on esitletud Helsingis juba kahel korral: juunis 2012 toimunud messil Riihimäen Erämessut, mis on suurim jahindus- ja kalastusteemaline mess Soomes; ja jaanuaris 2013 toimunud messil MATKA-messut, mis kujutab endast Põhja-Euroopa suurimat reisishow'd.

Sodankylä kalaturism on sel aastal ka riikliku teleseriaali keskmeks. Seda reklaamib ka suur suusakeskus Pyhä-Luosto, kuid peamine turundus toimub veebilehel ja kohaliku omavalitsuse brošüüride abil, Facebookis, läbi kalameeste endi ning tihti ka suust-suhu reklaam, mis võib selgitada ka fakti, et kõik kliendid on siiani olnud soomlased.

Projekti on kopeeritud ka teistes Soome piirkondades: Vakka-Suomi FLAG on algatanud sarnaseid tegevusi ning Botnia lahe FLAG planeerib teha sama. Markku Ahonen on saanud infopäringuid ühelt Taani grupilt ja teistelt Euroopa FLAGidelt, eriti pärast projekti esitlemist FARNETI konverentsil Brüsselis 2001 aasta novembris (vt. FARNET Magazine Nr. 5).

Kuid mida mõtleavad asjaosalised – kalamehed – ise pärast esimest möödunud aastat? „Mina annaks kolm nõuannet,” ütleb Risto Pyhäjärvi. „Kõige tähtsam on koolitustel osalemine- see on ülivajalik; teiseks tuleb jätta kõrvale eelarvamused; ja lõpuks tuleb unustada oma individualism ja hakata klientidega suhtlema. Kõige tähtsam on aga kogu kogemuse nautimine. Mulle meeldib turismi juures just inimeste ja eriti

laste õnnelikuks tegemine. Saan olla tunnis- tajaks, kui inimene püüab oma elu esimese kala. Saan jagada oma töö rõõme ja mure- sid – jah, ka see teeb mind õnnelikuks. See motiveerib mind.” ■

POHJOIS- JA ITÄ-LAPIN KALATALOUSRYHMÄ (Soomes)

SOOME

Piirkond:
33 500 km²

Rahvaarv:
25 000 elanikku

Asustustihedus:
0.75 elanikku/km²

4.telje eelarve (2008-2011)		EUR		
	EU	Riiklik	Kohalik omavalitsus	Kokku
Kokku	240 000	319 200	56 800	616 000

KONTAKT
Northern & Eastern Lapland FLAG
a/s **Markku Ahonen**, Manager
Pohjois- ja Itä-Lapin kalatalousryhmä,
Sairaalantie 3b,
FIN-99800 Ivalo
Tel. +358 40 704 6094 – Fax (358) 16 687 465
markku.ahonen@pll.fi – www.pll.fi

POHJOIS- JA ITÄ-LAPIN KALATALOUSRYHMÄ

Kaubanduse tuuled

PRANTSUSMAA

Haliotika – La Cité de la Pêche

Kogumaksumus: EUR 270 000 – **EU panus (EKF 4. telg):** EUR 49 854

„Guilvinec’is (Bretagne) aastal 2000 loodud Haliotika – La Cité de la Pêche (Kalinin) on kaasaegne ja interaktiivne teabekeskus, mis viib külastajad merekalastuse maailma. Seda Atlandi kaldal asuvat innovatiivset ja unikaalset

rajatist – Haliotikat külastab aastas 47 000 inimest. Hoone terrassile koguneb kalalaevade randumise ajaks kella 17:00 paiku suur arv turiste, kuna sealt avaneb hingemattav vaade sadamale. Keskus korraldab ka ekskursioone kalaoksjonile (5:30 või 16:30) ning viib rannikul läbi teemakohaseid koolitusi ja reise. Merekalandust ja kalastusoskusi demonstreerib Haliotika uus näitus – ‘De la mer à l’assiette’ (Merest toidulauale) – kus tuuakse rahvani erinevad kalatöötlemise protsessid alates püügist kuni toidulauani. Projekti eesmärgiks on kala ja kalandussektori reklaamimine. Selle uue näituse keskmeks on kala, mis toob kokku oma kogemusi jagama kalamehed, sadamatöölised, hulgimüüjad, kalakaupmehed ja kliendid.“

Anna Latimier, koordinaator

haliotika@wanadoo.fr

www.haliotika.com

LEEDU

Pamario delta projekt

Kogumaksumus: EUR 62 000 – **EU panus (EKF 4. telg):** EUR 46 500

„Pamario delta ühendus viib Silute ja Neringa kohalike omavalitsuste jätkusuutliku kalanduse arengustrateegia raames ellu projekti „Kalameeste stiimulid ja oskuste kohandamine vabaaja veetmiseks ja turismiks“. Projekti

eesmärk on tutvustada kalameestele ja nende perekondadele kaasaegsemaid kalastus- ja ornitoloogiavarustust ning võimalusi harrastuskalapüügiks ja veeturismiks. Juba on ka läbi viidud sissejuhatav konverents ning toimunud on harrastuskalapüügi ja veeturismialased koolitused. Ühendus ostis kalastusvarustuse ning plaanib soetada ka linnuvaatlemise ja –jäädvustamise varustuse, et viia ornitoloogiaturismi nimel läbi ornitoloogiategemalisi praktilisi ja teoreetilisi koolitusi.“

Simona Bokštaitė-Dryžienė, projektijuht

administracija@pasieniozuvys.lt

pamariodelta@gmail.com

ROOTSI

Ökoturism biosfääri kaitsealal

Kogumaksumus: EUR 38 600 – **EU panus (EKF 4. telg):** EUR 10 070

„Vanern-Kinnakulle FLAG piirkonnas on ökoturism palju enam, kui lihtsalt võimalus – kohapeal on rohkem kui 20-st partnerist koosnev ökoturismi võrgustik, kuhu kuuluvad väike- ja keskmised ettevõtted, restoranid, kämpingud, mikroõlletehased, muuseumid ja rat-talaenutused – seega on piirkond kasutanud maksimaalselt ära ettevõt-jateadlikku loodushoiupoliitikat. Seda toetab fakt, et aastal 2004 tulid kolm kohalikku omavalitsust kokku, et leida viis, kuidas nende piirkonnad saaks tunnustatud UNESCO biosfääri kaitsealana. Kuus aastat rasket tööd viis üksikasjaliku hinnangu kohalike ökosüsteemide kvaliteedist ja aitas mõista paremini majandustegurite rolli selle loodusliku vara haldamise aitamisel. Protsessi tulemusena tunnustati piirkonda ametlikult aastal 2010 ja loodi Biosfääri Kaitseala haldamise MTÜ. See organisatsioon valiti mõned kuud hiljem FLAGiks, lisades oma nimistusse tugeva kalandusvõrgustiku. Pärast asutamist aastal 2010 on FLAG lasnud käiku kaksteist projekti, mis saavad kasu kohalike kalanduste majanduslikest ja ajaloolistest aspektidest, edendades biosfääri kaitsealal viljeldavat ökoturismimajandust. Sinna hulka kuulub ka Mariestadi kooli toitlustusõpilaste koolitusprogramm, mis aitas luua uue generatsiooni oma ala asjatundjaid, kes on valmis pakkuma parimat kohalikku kala ning rääkima piirkonna lugusid gurmeeturistidele.“

Ove Ringsby, projektijuht

ove.ringsby@vanerkulle.se

<http://tinyurl.com/marpfv6>

<http://tinyurl.com/kbmsovx>

POOLA

„Kalanduste rada“

Algfaas – kogumaksumus: EUR 5 000 – **EU panus (EKF 4. telg):** EUR 3 750

Täielik koostööprojekt (ootab kinnitust) – kogumaksumus: EUR 185 000 – **EU panus (EKF 4. telg):** EUR 138 750

„Slowinska FLAG on välja arendamas turistirada, mis põhineb kohalikul kalastuskultuuril ja –traditsioonidel. Eesmärgiks on kohaliku kalanduskogukonna kaasamise abil kalastusegevust mitmekesistada. Praeguseks hetkeks on kohalike ressursside seas (kohad, ehitised, kalastamise ja merega seotud atraktsioonid) läbi viidud põhjalik ja detailne inventuur ning toimunud on ka esimesed kaks kalanduskogukonnale suunatud õpikoda. Tööseminari tulemusel loodi erinevatele sihtgruppidele suunatud kalandusega seotud turismipaketid. Näiteks lastega peredele suunatud pakett sisaldab majutust kalamehe majas, jalgrattaretke koos ajalootunniga kohalikust piirkonnast ja kohaliku väikese kalasadama külastust, kus saab jälgida kalameeste igapäevatööd. Pakume ka õhtuseid kalaküpsetamise tööseminare (koos degusteerimisega), õngepüügi pereretki ja kohalike ettevõtete külastusi (kalanaha parkimise tehas ja omega-3 rasvhappeid kasutav kommivabrik). Turistipaketid ja reklaamikanalid, sh. veebileht pannakse lõplikult paika 2013 aasta lõpuks. Projekt on osa projektist ‘Northern Fisheries Trail with Promotion of Education Centres’, mis on kuut Põhja-Poola FLAGi ühendav koostööprojekt.“

Aleksandra Klimczuk, Juhataja, Slowinska FLAG

a.klimczuk@sgr.org.pl

www.sgr.org.pl

Tähelepanu kesse

Kalandusturism Euroopas

Paljud FLAGid soovivad kalandusturismi võimalusi maksimaalselt ära kasutada, et reklaamida kohalikke kalatooteid ja meelitada külastajaid avstama piirkondade kalastustraditsioone. Tasub aga teada, et kalandusturismi takistavad tihti seaduslikud ja administratiivsed keelud ning mõnes riigis on see lihtsalt keelatud.

Harrastuskalapüük eksisteerib elukutselise kalapüügi kõrval tihti üsna ebakindlalt ja selle põhjuseks võib olla nii suur püütud kalade arv, millele ei laiene samad piirangud, mis elukutselise kalapüügi puhul või lihtsalt sellepärast, et harrastuskalapüügiga raha teenivad inimesed tegutsevad elukutselistest kalameestest erinevalt hoopis teises sektoris. Kalandusturism aga loob ühenduse elukutseliste kalameeste maailma ja turistide sh. ka harrastuskalameeste vahel. Kalandusturismi all peame silmas maksvate klientide võtmist kalalaeva peale, et nad saaksid elukutseliste kalameeste tööd jälgida ning mere- või mageveekeskonda nautida.

Kalandusturismi viljeletakse peamiselt lisategevusena, mis võimaldab elukutselistel kalameestel oma **sissetulekuallikaid mitmekesistada**, kuid samas toetab see paljusid teisi küsimusi, mis puudutavad kalandussektorit ja piirkondi, kus kalandus tähtsaks sotsiaalmajanduslikuks omaduseks on. See võib aidata lisada **kalandussektori toodetele lisaväärtust** läbi teadlikkuse tõstmise piirkonna kalameeste poolt tehtava töö ja kasutatava tehnika suhtes ning **parandades kalapüügi mainet** tervikuna; **kalanduse kui elukutse tutvustamine** võib aidata tuua sektorisse uusi inimesi, kes on loodud väljakutseterikkaks karjääriks vabas õhus; samuti pakub see kalameestele võimalust väiksemamahulisi kalapüügipäevi harras-

tades **vähendada oma mõju loodusele**, andes nii oma panuse jätkusuutliku kalandustööstuse saavutamiseks. Kalandusturismi ei tohiks aga võtta Euroopa kalandusi kimbutavate struktuuriliste raskuste vastase imerohuna. Samuti ei pruugi see sobida igale poole ning iga kalastusviisiga. Siiski on just kalandusturism see, mis aitab paljudel peredel majanduslikult paremini omadega välja tulla, edendades samas kohalike kalandusressursside paremat juhtimist ja haldamist. Samuti on tegevusel potentsiaal tulevikus efektiivsemaks muutuda.

Paljud FLAGid soovivad kalandusturismi võimalusi maksimaalselt ära kasutada, et reklaamida kohalikke kalatooteid ja meelitada külastajaid avstama piirkondade kalastustraditsioone. Tasub aga teada, et hoolimata sellest, et kalandusturism on populaarne mitmes riigis, nagu näiteks Itaalias, siis paljudes teistes takistavad seda tihti seaduslikud ja administratiivsed keelud ning mõnes riigis on see lihtsalt keelatud.

Käesolevale artiklile lisatud tabel võtab lühidalt kokku 4.telge rakendavate riikide seadusliku olukorra. Vastavalt sellele informatsioonile on väljatoodud 21-st riigist vaid kolmes (Itaalia, Prantsusmaa ja Kreeka) riiklik konkreetset kalandusturismi puudutav seadusandlus. Ja neist ainult Itaalia ja Prantsusmaal on paika

▲ Pesca turismi paat Castro's (Itaalia)

pandud reeglid seaduse rakendamiseks. Kreekas nende reeglite ja tingimuste väljaarendamine alles käib, kuid seni ei eksisteeri riigis kalameeste jaoks võimalusi, kuidas kalandusturismi pakkumiseks litsentsi taotleda.

Kalandusturismi seadusandliku raamistikuni viivat protsessi on alustanud veel kaks riiki: Hispaanias on väljatöötatud riiklik seaduseelnõu ja mitmed Hispaania kohalikud omavalitsused on töötanud välja omapoolsed reeglid ja nõuded, mida rakendatakse kalameeste puhul, kes soovivad turiste oma kalalaevadesse võtta; Küpros algatas 2013a. mais pilootprojekti kalandusturismi katsetamiseks – sama tegi aastatel 2009-2011 ka Prantsusmaa ning see päädis aastal 2012 vastu võetud seadusandlusega.

▲ See krevetipüügi laev baseerub Ostend's (Belgia) ja sellega on lubatud turiste merele viia, sest laev on saanud kultuuripärandi loa.

Nimekirja teises otsas on aga kaheksa 4.telje riiki, kus turistide kalalaevadele võtmine on keelatud (Belgia, Saksamaa, Taani, Iirimaa, Holland¹¹, Poola, Portugal ja Sloveenia). Nendes riikides jääb FLAGidel üle teha lobitööd seaduse muutmiseks (mida tehakse praegu Saksamaal ja Portugalis) või keskendutakse sarnaste tegevuste edendamisele, mis jäävad seadusandluse piiridesse. Näideteks on tegevused teenistusest maha võetud või ümberehitatud kalalaevadel, millega toimetavad tegev-või pensionile läinud elukutselised kalamehed; samuti on võimalik turistide transportimine selleks spetsiaalselt ehitatud alustel, et jälgida elukutselist kalastamist või akvakultuuri kaugemalt. Siiski tuleb viimase variandi puhul nentida, et majanduslikku kasu saavad siinkohal turismioperaatorid, mitte kalamehed. Üheks raskuseks, millega seisavad silmitsi eksisteerivat seadusandlust muuta soovivad riigid on see, et reisijate kalalaevadele võtmist ei reguleeri tavaliselt Kalandusametid ja see ei ole tavaliselt isegi sama ministeeriumi haldusala. Neid otsuseid teevad enamasti Transpordi või arenguministeeriumid ja vahest langeb seadusandlus mitme ministeeriumi haldus- alasse. Huvigruppidel tuleb seega veenda Kalandusametile lisaks ka teiste vastavate ministeeriumite esindajaid.

Ja lõpetuseks on kaheksa riiki (Bulgaaria, Eesti, Soome, Läti, Leedu, Rumeenia, Rootsi ja Suurbritannia), kus kalandusturism pole otseselt keelatud, kuid selle tegevuse reguleerimiseks vastavat seadusandlust paigas pole. Selle asemel peavad kalalaevad vastama samadele ohutusnõuetele, mis kehtivad kõigile teiste reisilaevadele. Need seadused võivad olla aga väga jäigad või nõuda suuri investeeringuid laevade ümberehitamiseks ja see välistab mitmes riigis seega võimaluse, et kalalaevad saaksid turiste pardale võtta. Teistes riikides võivad aga vajalikud muudatused kalapüügi- liigist sõltuvalt olla minimaalsed, pakkudes võimalust taotleda litsentsi neile kalaalustele, mis soovivad turiste peale võtta ja vastavad vajalikele nõuetele. Soomes näiteks peavad nõuetele vastama nii alused kui ka kalamehed ise, kes läbivad enne litsentsi saamist koolituskursuse ja eksami. Teiseks nõudeks on kindlustus.

Ilmselt on iga kalandusturismi reguleeriva valitsusorgani peamiseks eesmärgiks reisijate turvalisus. Kehtivad reeglid ja nõuded võivad olla seotud: antud laeva suuruse ja stabiilsusega; turistide käsutuses olev ruum ja nende kaugus kalapüüginasinatest või varustusest – paljud riigid keelavad rangelt kalandusturismi töötavatel traaleritel. Teised reeglid võivad olla seotud laeva suurusele vastava turistide arvuga ja kui mitut meeskonnaliiget läheb nende ülevaatamiseks vaja; samuti peavad olema paigas esmaabi- ja päästevahendid.

▲ Turist kalapüügi reisiril Peniche (Portugal) lähedal.

Riikides, kus kalamehed võivad turiste pardale võtta, on järgmiseks probleemiks maksustamine. Paljudel riikidel kehtivad elukutselisele kalapüügile soodsad maksud, kuid need ei laiene tegevustele, mis ei kuulu otseselt enam kalapüügi alla. Kalandusturismi jaoks paralleelse raamatupidamissüsteemi rakendamine on järjekordseks takistuseks kalameestele, kes soovivad oma tegevust turismi abil mitmekesistada. Prantsusmaa lahendas selle probleemi aastal 2012, kui paberile pandi seadusandlik raamistik kalandusturismi lihtsustamiseks. Seal saavad kalamehed tegeleda kalandusturismiga kalapüügiga sama maksumäära all tingimusel, et kalandusturismist saadav aastane tulu poleks suurem kui €32 100 ja/või moodustaks üle 50% nende sissetulekust. Itaalia aga tühistas hiljuti üldse seal kehtinud makse puudutava tulude piirmäära, mida kalamehed oma kalandusturismi tegevusest teenida võivad. See on vähendanud bürokraatiat ja muutnud kalandusturismi ettevõtlike kalameeste seas palju populaarsemaks.

¹¹ Holland teeb erandi mõnedel juhtudel kalapaa- tidele, mis tegelevad turismialaste tegevustega sisevetel

Kalandusturismi seadusandluse hetkeolukord erinevates EL-i liikmesriikides

RIIK	SEADUSANDLUSE HETKESEIS
 Belgia	- Turistide võtmine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud. Käigust maha võetud kalalaevade ümberehitamine turismiks on võimalik.
 Bulgaaria	- Bulgaarias ei eksisteeri kalandusturismi mainivat seadusandlust. Turistid võivad reisida kalalaeva pardal ainult juhul, kui järgitakse kõiki „reisijateveoga“ seotud ohutusnõudeid. - Kui kalalaevad vastavad reisijateveo reeglitele, võivad need võtta peale ka harrastuskalamehi (õnge- ja spinninguga kalapüük).
 Küpros	- Kalandusturismi reguleerivat seadust pole, kuid mais 2013 algatati esimene vastav pilootprojekt. See projekt sai Kalandus- ja Mereuringute Ametilt eriloa ning selles osalevale kalalaevale tuleb teha mitmeid täiendusi, et see vastaks Normatiivhaldusaktile 278/2012. Hetkel kehtiva kalandusseaduse reformi tulemusena plaanitakse anda kalandusturismile eriluba.
 Saksamaa	- Kalandusturism on hetkel vastavalt meretranspordi seadusele keelatud. Selle seaduse muutmiseks on aga tugev surve, et lubada kalalaevadel teenindada tuuleparke, mis eeldaks tehnikute pardale lubamist. - Läbi Saksa Riikliku Võrgustiku püüavad FLAGid kasutada seda hetke seadusandluse muutmisel ära, et suruda läbi võimalus kalalaevadel ka turiste pardale võtta.
 Taani	- Turistide võtmine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud. Käigust maha võetud kalalaevade ümberehitamine turismiks on võimalik.
 Eesti	- Kalandusturism on lubatud, kuid turvalisuse huvides on turistide arv aluse kohta piiratud. Reeglid sõltuvad ka sellest, millist tüüpi litsentsi laeva kaptenil on. Kalameeste sissetulekut sellest tegevusest käsitletakse võrdsete teiste sissetulekuallikatega.
 Hispaania	- Professionaalsete kalalaevade pardale turistide võtmine on võimalik ainult Hispaania laevandusameti eriloaga. - Siiski sisaldavad 2001a. kalastusseaduse muudatusettepanekud klauslit, millega soovitakse kalandusturism muuta kalastust täiendavaks tegevuseks, võimaldades seada turistide kalalaevadele lubamise. Nende muudatuste heakskiidu korral tuleb välja töötada riiklik seadusandlus määratlemaks turistide kalalaevadele lubamise tingimused. See kuulub Arendusministeeriumi Laevandusameti haldusalasse. - Aastal 2012 sai Katalooniast esimene Hispaania regioon, kus võeti vastu seadusandlus reguleerimaks tingimusi, mille kohaselt kalalaevad turiste pardale võtta saavad. See kehtib aga vaid rannikuvetes. - Praeguseks on antud teatud kalandusturismi tegevuste praktiseerimiseks luba nii Katalooniale kui ka Galiitsiale. Turistide kalalaevade pardale võtmise üheks eelduseks on aga erakindlustuse hankimine.
 Soome	- Kalandusturismi võib viljeleda, kuid kalamehed peavad vastama samadele ohutusnõuetele, mis teised reisijaid laevadel vedavad ettevõtted (nt. Soome Transpordihutuse Agentuuri nõuded; Laevameeskonna ja laevaohutuse akt; kliendihutuse akt). - Praktikas peab näiteks laevas olema turistide peale võtmiseks piisavalt ruumi, et nad saaksid tegevust jälgida; vajalik on vastava turvavarustuse olemasolu ja kalamehed peavad omama vastavat kindlustust ning litsentsi turistide pardale võtmiseks (selle litsentsi saamiseks tuleb neil läbida koolitus ja sooritada eksam).
 Prantsusmaa	- Prantsusmaa seadusandlust (lõigud 226 ja 227 23. novembril 1987 vastu võetud laevaohutusseadusele lisatud määrus- tikust) muudeti 2012 aasta märtsis, võimaldades kalalaevadel (v.a traalerid) turistide pardale võtmise. Peatükid 10 ja 11 lisati täpsustamaks kalandusturismi praktiseerijatele kehtivaid ohustustingimusi. - Turiste pardale võtavad kalalaevad peavad vastama mitmetele tingimustele, sh miinimumkaugus laeva äärest reisijate istekohtadeni (1 meeter); tualettruum on nõutav pardal reisi ajal, mis on pikemad kui 6 tundi; vastav turvavarustus, nagu päästevestid ja kõrgsagedusraadio jne. Kalandusturismiga tegelevatel kalalaevadel peab olema turistide jaoks pardal eraldi ala, mis on eraldatud meeskonna töötsoonist. - Vastavalt seadusele võivad kalamehed kalandusturismiga tegeleda ja sellele kehtib sama maksumäär kui kalapüügi- legi, aga ainult juhul, kui nende aastatulu kalandusturismist ei ületa €32 100 ja/või moodusta enam kui 50% nende sissetulekust.
 Kreeka	- 2012a. aprillis võeti vastus eadus 4070/2012 „Elektroonilise kommunikatsiooni, transpordi, avalike rajatiste ja teiste pro- visjonide korraldamine“. Selle seaduse lõik E („Kalandusturism“, artiklid 174 kuni 184) on suunatud kalandussektori mit- mekesistamisele, andes võimaluse tegeleda kalandusturismiga. - Kalandusturismiga tegeleda soovivad professionaalsed kalalaevad peavad taotlema eriluba selle sadama pidajalt, kuhu laev registreeritud on. - Enne kalandusturismi tegevusi lubava seaduse kehtima hakkamiseks peab president andma välja vastava käskkirja. See käskkirja täpsustab lubade väljaandmiseks vajalikud tingimused ja määrab vastavad ametkonnad järelevalvata ja kont- rollima loa väljaandmise protsessi, nõutavate dokumentide olemasolu, kestvust, lubatud kalapüügivahendeid ja maksi- maalset reisijate arvu ning kaugust rannast.

RIIK	SEADUSANDLUSE HETKESEIS
Iirimaa	- Turistide võtmine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud.
Itaalia	- Kalandusturismis tegutsemiseks kehtib Itaalias kaks riiklikku seadust: Põllumajandus- ja Metsandusministeeriumi käskkirjad n°293/1999 ja n°154/2004. Neid uuendati aastal 2012, eemaldades kalameeste poolt kalandusturismiga teenitava kasumiprotsendi lagi. - Elukutselist kalapüügilitsentsi omavad laevaomanikud või ühised võivad võtta oma laeva pardale turiste, kes saavad jälgida kalapüüki ning kellele serveeritakse pardal või kaldal kalatoitu. Laevaomanikud võivad turistidel lubada ka laevast kala püüda. - Et kalamehed saaksid turiste vedada, peavad nad vastama mitmetele tingimustele, mis reguleerivad näiteks kalameeste poolt kasutatavat varustust, kui turistid on pardal (kalalaevad ei tohi traalida turistidega pardal) ja pardal nõutavat turvavarustust: päästevestid, tulekustuti, kompass, VHF raadio, navigeerimiskaardid jne. Laevadel, mis lähevad rannikust kaugemale kui 3 miili (ja kuni 20 miili) on pardal vajalik ka lisavarustuse, nagu näiteks päästepaadi olemasolu. - Mitmed Itaalia regioonid (nt. Abruzzo, Calabria, Campania, Lazio, Liguuria, Marche, Toskaana ja Veneto) on töötanud välja täpsemad regulatsioonid kalaturismi korraldamiseks.
Leedu	- Kalandusturism pole seaduslikult määratletud. Turiste vedavad kalalaevad peavad vastama kõikidele EL-i ja riiklikele reisijateveole kehtivatele töötavishoiu ja -ohutusega seotud nõuetele (sh. maksimaalne reisijate arv ja minimaalne meeskonnaliikmete arv).
Läti	- Turiste võib võtta professionaalsete kalalaevade pardale, kuid järgida tuleb kõiki ohutus- ja turvanõudeid pardal.
Holland	- Turistide lubamine tegutsevatele merekalapüügilaevadele on keelatud. Käigust maha võetud kalalaevade ümberehitamine turismiks on võimalik, kuid need peavad vastama kehtivatele nõuetele (SOLAS, Mereseadus, Laevamäärus...). Nende laevade maksimaalne reisijate arv on 12. - Nõuetele vastavad kalalaevad võivad Keskkonna- ja Transpordiinspektsiooni poolt saada „päevakruisilaeva“ sertifikaadi, mis võimaldab viia läbi turismitegevusi – sh. ka kalapüügidemonstratsioone – sisevetes.
Poola	- Turistide lubamine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud. Kalamehed võivad turiste pardale võtta siis, kui kalapüüki ei toimu (nt. talvel), kuid sel puhul on lubatud vaid harrastuskalapüük (mis peab vastama päeva püüginormidele). Soovides kasutada laeva turismieesmärgil, peavad kalamehed oma (Põllumajandusministeeriumi poolt välja antud) kalapüügilitsentsi enne peatama.
Portugal	- Turistide lubamine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud. - FLAGis koos Põllumajandus- ja Kalandusministeeriumiga püüavad saavutada sarnast seadusandlust Assoori saartel kehtivaga, kus on seaduslikuks kalandusturismiks paigas paindlikumad tingimused.
Rumeenia	- Rumeenias ei korralda kalandusturismi hetkel üksi seadus ja vastavad võimud pole saanud ka sooviavaldusi sellega tegelema hakkamiseks. Kalameestel on võimalik aga taotleda litsentsi, mille lubatakse neil korraldada külastajatele oma laevaga tavapäraseid turismireise.
Rootsi	- Turiste vedada soovivatele kalalaevadele kehtivad karmid reeglid. Laevade puhul massiga üle 20 tonni ning mis mahutavad rohkem kui 12 reisijat, on vajalik vastava litsentsi omandamine nii alusele kui ka meeskonnale; omada tuleb kõiki kehtivaid ohutussertifikaate, paigas peavad olema turvakontrolli protseduurid ja laev peab olema registreeritud reisilaevana. Vajalik on ka reisijakindlustuse olemasolu.
Sloveenia	- Turistide võtmine tegutsevatele kalalaevadele on keelatud.
Suurbritannia	- Seadusandlus ei keela turistide vedamist kalalaevadel, kuid reisijateveo karmide reeglite tõttu ei vasta ükski kalalaev (kui, siis väga vähesed) kehtivatele nõuetele.

Allikas: Info EKF Juhtorganitelt ja teistelt ekspertidelt nende parima arusaamise järgi 2013a. juuli seisuga.

Riikides, kus eksisteerivad kalandusturismi reguleerivad protseduurid, on avalik võim püüdnud teha tihedat koostööd kalandussektoriga, et rakendada reegleid, mis prioritseerivad reisijate ohutust, kuid on samas kalalaevade tüüpe silmas pidades ka realistlikud. Sellise töö ja ka fiskaaltingimuste reguleerimise jaoks peab eksisteerima suur nõudlus kalandussektori poolt ning ka poliitiline soov kalandusturismi lihtsustada. Prantsusmaal tulid 4.telje toetusel kokku paljud erinevad osapooled, kes osalesid tehnilistes töötubades, mille tulemusena töötati välja kalandusturismi reguleerivad vajalikud seadused ja protseduurid ning ka määratleti pakutava kalandusturismi tüüp ja koostati selle reklaamimiseks kavandatud turundusplaani¹². Itaalias anti kalandusturismiga tegelema hakata soovijatele välja avalikult rahastatud käsiraamat, kus on välja toodud kõik reeglid ja nõuded ning ka vastavad nõuanded.

On tõsi, et vaadates kaugemale kalandusturismile kehtivatest elementaarsetest reeglitest ja protseduuridest, sõltub selle mõju piirkonnale ja laiemale kalanduse mainele erinevatest teguritest. Kui tegemist on rohkemaga kui lihtsalt käputäiega turistidele reise pakkuvatest kalameestest, tuleks rakendada reeglid korraldamaks koordineeritud ja jätkusuutlikku ning kvaliteetset turistidele pakutavat paketti, mida toetab ka sihtgrupini jõudev teabeplaan.

See viitab vajadusele teha märkimisväärsed tööd kalandusturismi „toote“ arendamise ja pakendamise kallal – mida see tegevus konkreetselt sisaldab? Kui kaua see kestab? Mitu inimest iga aluse kohta osaleda saab? Kui palju aluseid piirkonnas üldse saadaval on? Kuidas kalandusturismi koordineerida ja kuidas on see seotud teiste turismitoodetega kohalikul, regionaalsel ja riiklikul tasandil? Tööd tuleb teha ka selle nimel, et asjaga seotud kalameestel oleks kvaliteetse teenuse pakumiseks ja heade hindade küsimiseks¹³ piisavalt oskusi: ohutusprotseduuride tundmine, klienditeenindus, keeleoskus... Samuti peavad tegevusega kaasnema reklaamimaterjalid, mis, olles integreeritud juba olemasolevatesse turunduskanalitesse, on võimalised jõudma ka uute sihtgruppideni.

Palju mainitud tegevustest saab ära teha juba FLAGi tasandil, nagu kirjeldatud FARNETi heas tegevustavas – näiteks [Pescaturisme 83](#), Prantsusmaa kolmeaastane projekt kalandusturismi arendamiseks ja seadustamiseks; Põhja-Soome kalameeste poolt välja töötatud koolitusprogramm; või [Margalaica](#) – veebileht, mis asetab kalandused Galicia mere- ja rannikuturismi täispakettide keskmesse. Siiski sõltub eduka kalandusturismitoote pakumine toetusest nii riiklikul kui ka regionaalsel tasandil, et töötada välja rakendatavad reeglid ja protseduurid. Kalandusturism

on kõigest üks kalanduste turismiga sidumise variante. Kalandusturismi muudab tüüpiliste turismitegevuste seas eriliseks aga just see unikaalne võimalus jälgida ja võtta osa kalapüügist elatuvate kohalike elust. Kui see on õigesti korraldatud, võib kalandusturismi lihtsustamine Euroopas pakkuda kalameestele võimalust saada ettevõtjateks, kes püüavad kala ja teenivad lisaraha oma piirkonna, selle keskkonna, traditsioonide ja kohalike toodete reklaamimisega. ■

*Rohkem infot kalandusturismist vt. FARNET Guide nr.5, lehekülj 32 – „**Kalanduspiirkondade mitmekesistamine**“. Info kalandusturismist Sardiinias leiate käesoleva ajakirja leheküljelt.10*

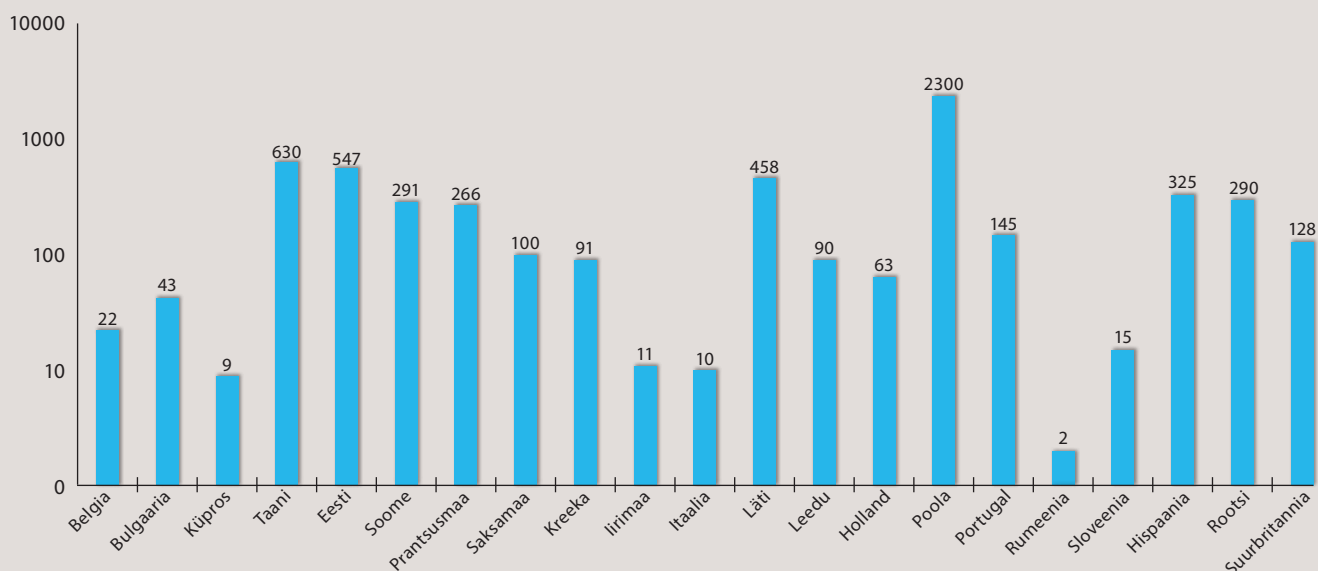
¹² 3 aasta projekt „Pescaturism 83“ on kirjeldatud pikemalt FARNETi kodulehel mitmekesistamise all

¹³ Lisa teavet koolituspaketi väljatöötamise kohta Soome kaluritele võite leida FARNETi kodulehelt

Võrgustik FARNET

> Hetkeseis: 5 836 projekti!

2013a. augustiks olid 308 21-s liikmesriigis aktiivselt tegutsevat FLAGi toetanud ligikaudu 5836 projekti.

> Uus FARNETi väljaanne: 4.telg – kalanduskogukondade abivahend

Suhteliselt lühikese ajaga on 4.telg tõestanud, et selle abil suudetakse aidata lahendada paljusid kalanduskogukondi kimbutavaid põhiprobleeme. Luues tuhandeid projekte ja tuues kogukondlikule tasandile ülivajaliku dünaamika, on 4.telg tõestanud oma väärtust abivahendina, mida kalamehed ja kalanduskogukonnad saavad kasutada oma tuleviku üle kontrolli saavutamiseks. FARNETi Toetusüksus andis hiljuti välja materjali, mis toob praktilises sõnastuses välja selle, mida tähendab 4.telg erinevatele Euroopa kalanduskogukondadele ja kuidas nad saavad seda oma elukvaliteedi parandamiseks ära kasutada.

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/publications/guides>

> Poola FLAGid ühinevad kogukonna juhitava kohaliku arengu (CLLD)teemalise aruteluga

Juunis 2013 osales FARNETi Toetusüksus Poola FLAGide konverentsil „CLLD EL-i järgmises rahastuskavas“, millele järgnes arutelu praegusel perioodil õpitu üle. Poolas koordineerib kogukonna juhitavat kohalikku arengut Regionaalarengu Ministeerium, kuid otsus CLLD kasutamise üle ERFi ja EKFi puhul sõltub piirkondadest endist, mis haldavad märkimisväärset osa neist fondidest oma regionaalhaldusprogrammide raames. Need regioonid toimivad ka üsna tõenäoliselt 2014 EMFFi ja EAFRD-i CLLD aspektide vahendajana. Ministeeriumi soovitusel peaks kuni 10% ESF-i ja 5% ERF-i rakendatama läbi CLLD. Oma huvi selle vastu on väljendanud juba mitmed regioonid, kuid vaid mõned neist on esitanud vastavasisulised ja selged plaanid. See eeldab spetsiaalse eritelje loomist regionaalprogrammi, mis integreeriks kõik neli fondi. Poola eesmärgiks on saavutada piirkonna kohta üks strateegia ja üks LAG/FLAG, kuigi FLAGide puhul kaalutakse alade erandjuhulise kattumise võimalust.

FARNETi tegevuskava

MILLAL	MIS	KUS
22-24 Oktoober 2013	FARNETi Seminar: „Kalanduste sidumine turismiga“	Cagliari (I)
06-08 Mai 2014	Euroopa Mereandide Näitus	Brüssel (B)
19-20 Mai 2014	Euroopa merenduspäev 2014	Bremen (D)

Profil

NIMETUS: Euroopa Kalandusfondi (EKF) 4. telg

EESMÄRK: Euroopa Kalandusfond võib kaasrahastada säästvale arengule ja kalanduspiirkondade elukvaliteedi parandamisele suunatud projekte, täiendades muid ELi rahastamisvahendeid.

RAKENDAMINE: 4. telge rakendab 21 liikmesriiki. Oluline uuendus telje rakendamisel on rõhuasetus piirkondlikule lähenemisele.

SIHTALAD: Kalanduspiirkonnad on piirkonnad mere või järve, sealhulgas tiikide või jõe suudmeala kaldal, kus tööhõive tase kalandussektoris on märkimisväärne. Liikmesriigid valivad abikõlblikud piirkonnad lähtuvalt järgmistest kriteeriumidest: tegemist peaks olema väikeste kohalike territoriaalüksustega (väiksemad kui NUTS 3), mis on geograafiliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt piisavalt ühtsed. Abi peaks olema suunatud eelkõige piirkondadele, kus on madal asustustihedus või kus sektor on hääbumas või kus on väikesed kalandusega tegelevad kogukonnad. Liikmesriigid võivad piirkondade valimiseks lisada täiendavaid kriteeriume.

ABISAAJAD: Kalanduse kohalikud tegevusgrupid, st avaliku, erasektori ja kodanikuühiskonna partnerid, kes töötavad ühiselt välja strateegiaid ja uuenduslikke meetmeid kalanduspiirkonna jätkusuutlikuks arenguks. Tegevusrühmad valitakse liikmesriikide rakenduskavades määratletud kriteeriumide alusel. ELis on loodud üle 300 tegevusrühma.

ABIKÕBLIKUD MEETMED: Kalanduspiirkondade konkurentsivõime tugevdamine; majandustegevuse ümberstruktureerimine ja -suunamine ning mitmekesistamine; kalandustoodete lisaväärtuse suurendamine; väikesemahulise kalanduse ja turismiga seotud infrastruktuur ning teenused; keskkonnakaitse; looduskatastroofidest kahjustatud tootmise taastamine; osalevate piirkondade ja riikide vaheline koostöö; kohaliku arengustrateegia ettevalmistamiseks ja rakendamiseks vajalike oskuste omandamine; tegevusrühmade jooksvate kulude katmine.

VÕRGUSTIK: Kõik 4. teljega tegelevad sidusrühmad on koondunud **Euroopa kalanduspiirkondade võrgustikku (FARNET)**, mis võimaldab kalanduspiirkondade kasuks ja riikide koostöö edendamiseks rakendatud uuenduslike projektide ulatuslikku levitamist (seminaride, kohtumiste ja väljaannete kaudu). Võrgustikku koordineerib **FARNETi toetusüksus**.

PROGRAMMI KESTUS: Seitse aastat (2007–2013), kuid projekte võib rakendada 2015. aasta lõpuni.

EUROOPA LIIDU ABI: Prioriteetse 4. telje eelarve EKFi rahastamiseks aastatel 2007–2013 on 570 miljonit eurot, millele tuleb lisada kaasrahastamine liikmesriikide avalikust sektorist ja erasektori investeeringud. See on ligikaudu 13% EKFi üldeelarvest.

Tellimine

Et saada FARNETi ajakirja või uudiskirja, saatke palun oma kontaktandmed (nimi, organisatsioon, aadress, e-posti aadress ja telefoninumber) aadressil:

info@farnet.eu

Saatke meile oma uudiseid

FARNETi väljaanded on vahend kõigile, kes tegelevad Euroopa kalanduspiirkondadele jätkusuutlikuma tuleviku rajamisega. Palun saatke meile uudiseid oma tegevuste kohta, mis võivad pakkuda huvi teistele rühmadele või neile, kes selles valdkonnas töötavad. Iseäranis sooviksime kuulda teie kordaminekutest ja saavutustest, olulistest sündmustest ning teadaannetest, samuti teie ideedest või ettepanekutest vahetuseks või koostööks teiste kalanduspiirkondadega.

info@farnet.eu

Meet us online

ISSN 1831-5720